

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

na kraje bivše Avstro-Ogrske:
celo leto skupaj naprej . . . K 60—
pol leta 80—
četrt leta 15—
na mesec 5-50

za Nemčijo:
celo leto naprej K 65—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto naprej K 70—

Vprašanjem glede inšertov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakica.
Upravištevno (spodaj, pritičje, levo). Knjižna ulica št. 5, telefon št. 90.

Izobraževanje vseh dnevnikov, izvenredni delavci in premije.

Inšertati se računajo po pomembnem prostoru in sicer 1 mm visok ter 54 mm širok prostor: enkrat po 12 vln, dvakrat po 11 vln, tretkrat po 10 vln. Poslano (enak prostor) 30 vln, parje in zabvale (enak prostor) 20 vlnarjev. Pri večjih inšertih po dogovoru.

Novi naročniki naj pošljejo naročnino redno po nakazni. Na tamo pisane naročbe brez poslatve denarja se ne moremo nikakor oziroma „Narodna Tiskarna“ telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani:

dostavljen na dom ali če se hoče ponj:

celo leto naprej K 58— | četrt leta naprej K 15—
pol leta 29— | na mesec K 5—

Posamezna številka velja 30 vlnarjev.

Dopis naj se šankrajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knjižna ulica št. 5 (v l. nadst. levo), telefon št. 90.

Današnje vesti.

Posebna brzojavna poročila „Slov. Narod“:

NEZADOVOLJNA ITALIJA.

Geneve, 6. marca. Orlandov sklen, da odklanja volilno reformo, je vzbudil v celi Italiji čim najživahnejšo nezadovoljnost. Sedanje ministrstvo sme veljati za obsojeno, če bo morda tudi še životarilo nekaj tednov ali mesecev. Tudi z njegovo zunanjo politiko je cela Italija nezadovoljna. Nacionalistom se zdi še preslabotna, drugim pa preveč imperijalistična. Poslanec Salvi napada Orlanda v listu „Idea Nazionale“, da se je odrekel Splitu. „Corriere d'Italia“ obžaluje, da Orlando ni dal Italiji željene volilne in socialno politične reforme in zahteva nove volitve v juniju.

AMERICANI ODHAJAJO IZ KOTORA?

Geneve, 6. marca. Rimska „Tribuna“ javlja, da ameriške čete že od 3. marca naprej zapuščajo Kotor.

POGAJANJA ZA PRELIMINARNI MIR SE BLIŽAJO KONCU. RAZLIČNA MNENJA.

Geneve, 6. marca. Radi ameriškega upiranja je morala Antanta v zadnjem hipu opustiti oni projekt prelminarnega mira, ki ga je izdelal Foch. Sedaj se izdelujejo drugi pogoji, vendar je na splošno mnenje, da bodo vsa odločena vprašanja urejena še ta teden. O vojaških vprašanjih sploh ni nespornost, drugače je pa v finančnih vprašanjih. Tu si stojita v ostrem nasprotju dve nazirani: laško-francosko naziranje zahteva popolno odškodnino za vso škodo, Američani pa pripuščajo samo povračilo takšne vojne škode, ki je bila prizadejana v slabem namenu. Tudi prehranjevalni problemi še niso rešeni. Teritorialne komisije bodo vsekakor do 8. marca končale svoje delo.

GOSPODAR NIKITA BI RAD OGOLJUFAL KONFERENCO IN JE ŽE TUDI NAŠEL FORMULO. SEDAJ JE POSTAL FEDERALIST.

Geneve, 6. marca. Včeraj 5. marca se je „Odbor desetorice“ pečal s črnogorskim vprašanjem in zasljal zastopnika prejšnje črnogorske vlade, ki je predložil memorandum in zahteval, da se prepusti črnogorska delegacija h konferenci, da se vzpostavi črnogorsko kraljevstvo kakor pred vojno in da je ta črnogorska pripravljen, da se v federalistični obliki prostovoljno združi z Jugoslavo.

KAKO SI LAHI PREDSTAVLJAJO JUGOSLOVANE. INTERESENTI IN PLESBICIT.

Geneve, 6. marca. „Secolo“ poroča o črnogorskem vprašanju, s katerim se je bavil „Odbor desetorice“ in pravi, da Lahji ne gledajo na črnogorski problem z dinastičnega ali slaborazumljivega samostalnostnega stališča. Pravi, da so črnogorci še mnogo bolj sorodni s Srbi, kakor Hrvatji, da imajo isti jezik in vero in da je unija med obema neizbežna, samo da se ne sme storiti proti volji interesentov (i) in da se mora za to poznati volja črnogorskega naroda s plesbicito. (Torej po volji interesentov! Seveda ti „interesenti“ nismo mi, pač pa — Lahji! Zato bi jim tu bil tudi plesbicit dober, na Goriškem in v Istri pa ne. Kdo je pa tam interesent?)

FRANCOSKI POLITIČNI PROCESI.

Geneve, 6. marca. Atentator Cottin je pri zaslišanju izjavil, da je v noči od 18.—19. februarja spontano sklenil ubiti Clemenceau in da nima nobenih pajočev. Preiskava v procesu Humbert je končana in se glavna razprava prične 31. marca.

ZNAMENIT TRUMBIČEV PREDLOG TIK PRED POLOMOM AVSTRILJE.

Geneve, 6. marca. V laški zbornici poslanec Bevilone prebral Trumbičev memorandum iz septembra 1918, ki ga je Trumbič predložil angleškimi in ameriškim političnim in vojaškim krogom in v katerem je zahteval, naj se izkroa ekspedicijska armada od 50.000 mož pri Sibeniku s pomočjo uporne avstrijske

ga brodovja, naj prodre v notranjost in se združi s številnimi jugoslovanskimi dezertirji in bosansko-dalmatinski vstaki, prebivalstvom ter tako pospeši polom cesarske vojske. Trumbič je v tem memorandumu zahteval, naj podpira to akcijo tudi kombinirano anglo-francosko brodovje, to da vsekakor brez udela Laha. Jugoslavo se hočejo Avstriji rešiti, pa tudi nočejo priti pod laško nasilje. V memorandumu zasmehuje Trumbič laško strahopetnost, ker si s 5 milijoni vojske ne upajo izvesti ofenzive, in končuje z napadom proti Sonniu in njegovim in ljubim za Nemce. Podobenim krogom je memorandum bil že davno znan, lepa v zbornici vzbudi veliko senzacijo in razburjenje.

MNENJE RAZUMNEGA LAHA. VROČKRVNI IMPERIALIST GA TAKOJ PREVIPIJE.

Geneve, 6. marca. Včerajšnja seja rimskega parlamenta je veljala vladni izjavi. Po nekaterih manj važnejših govorih je med splošno pozornostjo govoril Celi o zunanji politiki Italije. Izjavil je, da je najvažnejši pariski problem: kolonije. Obrnil se je proti načrtu, da dobi Italija mandate zvesti armensko. Simpatično je govoril o Grški. Izjavil je, da ga skrbi kampanja, ki jo vodi Italija proti narodu ob istočni obali Jadrana in priporoča vladi, naj bo previdna in naj ne razpahlava sovražstva proti drugim narodom. Zagovarja Bissolatievo politiko.

Celiju je odgovarjal radikalni nacionalist Bevilone, da ne more nikoli odrekati Italiji njenih pravic na Julijsko Benečijo in na Reko. Govoril je o blaznih in gorostasnih utopijah jugoslovane in zagovarjal vlado, ki je odklonila razsodišče. Pravi, da so celo prijatelji Jugoslovane ogorčeni nad njihovimi pretiravanji in da so jugoslovanski ekscesi mnogo pripomogli, da se je v Italiji storila zopet jednaka misli in volje. Končno napada Trumbiča, pravi, da so njegove trditve o jugoslovanskem deležu na polomu Avstrije samo švinjdel, prečita končno jugoslovanski memorandum na Ameriko, v katerem je naša delegacija zahtevala, da se mora Italija odreči londonski pogodbi, trdi, da Trumbič laže, da je izdal rimski pakt, in da ne sme reško vprašanje sploh biti predmet pozajani, marveč da mora Reka biti laška.

LAŠKA PROPAGANDA V PARIZU.

Geneve, 6. marca. Italijani nadaljujejo v Parizu svojo časopisno kampanjo proti nam, vendar pa nimajo mnogo sreče. Od velikih listov je prinesel doslej samo pariski „New York Herald“ nekoliko prijaznih besedi, razven njega pa neki manjši lističi kakor „L'oeuvre“. Visti, ki jih ta list prinaša, so vse iz laškega vira in so jugoslovane seveda nasprotno, laška uradna „Agenzia Stefanie“ jih na potni razširja v laškem časopisu kot merodajno francosko mnenje.

FRANCOSKI POZDRAVNI ČLANKI REGENTU ALEKSANDRU.

Geneve, 7. marca. V četrtkovem uvodniku lista „Journal de Geneve“ pozdravlja znani Chapuisat našega regenta prestolonaslednika Aleksandra povodom v kratkem predstojajoče premembe na našem kraljevskem tronu.

VOLITVE NA LAŠKEM.

Geneve, 7. marca. Rimski list „Popolo Romano“ javlja, da se vrše nove laške volitve v parlament dne 6. junija, ožje volitve pa dne 8. junija.

Spominjajte se zaklada „Slov. sokolske zveze“.

Legionarji, cenzura in pamet.

I.
Včeraj se nam je pripetilo, česar ne bi nikdar pričakovali. Po tolikih konfiskacijah prejšnjih let smo doživeli prvo konfiskacijo v Jugoslaviji.

„Die deutschen Censoren“ Dummköpfe
Kar smo tu čitali, je poglavje iz nekakega daljšega Hinejevega spisa v prozi o Nemčiji. Ko so cenzorji konfiskirali iz tega poglavja vse, kar se jim je zdelo potrebno, so še ostale zgorajšnje besede. Naj si naš včerajšnji cenzor to poglavje dobro prečita.

II.
„Neizbrisne vtiče pa so prinesli domu tisti naši ljudje, ki so v Rusiji kot vjetniki bili priča veliki ruski revoluciji. Tam so videli enega največjih političnih ter socialnogospodarskih prevratov, kar jih pozna zgodovina. Naite, ki so bili sami doma iz absolutistične, avtoritativne ter kapitalistične države, ki jih je tudi poglaval proti njihovi velji na krvava bojišča, so napravili ti veliki dogodki silen vtis. Vzbudili so v njih celo vrsto političnih ter socialnogospodarskih nagnjenj, katere zaznamujemo danes navadno s terminom „boljševski instinkti“. V njih so deloma osnovni pojmi moderne socialnopolitične vzgoje, večinoma pa prvina preklepega odpora proti nasilju, ki je slo preko naših ljudi tekom vojne. So pa verna sled ravnokar zavrženih dobe, in koreninijo bolj v prvotnih instinktih, kakor v organično razviti samostojni spoznavni intelektualni. Zato bodo toliko bolj blodi in gini, kolikor bolj se bo oddaljevalo pretrpljeno gorje, dasiravno seveda ne podcenjujemo njih trenutnega pomena.“

(iz razprave „O našem notranjepolitičnem stanju“ A. Lohde v zadnji številki „Ljubli. Zvona“.)

III.
Naš včerajšnji članek je napisal legionar, iz Koprivnice je rabeval k Pusi, vstopil v takozvano srbsko legijo, se z njo v Pusi boril proti Avstrijcem, potem v Dobruži proti Nemcem in Belgarom, končno na solunski fronti proti Bolgarom, Nemcem in Avstrijcem, povsed pa z gladom in nevoljo, povsed z nerazumevanjem in z vsem onim, kar je naše legionarje gnalo iz avstrijske armade kot dezertirje v druge vojske, v legije, v takšno borbo, kjer so res žrtvovali vse, kar človek ima. Gospod cenzor, ali vzamete klobut v roko, kadar srečate takšnega junaka? Gospod cenzor; priporočam vam to.

IV.
Gospod cenzor, dovolite mi, da vam povem sledeče tu v kolonah „Slov.“

LISTEK.

Slovenska univerza.

Imamo jo! To je bil radosten vsakik vsakega zavednega Slovenca, ko smo čitali v listih veselo vest, da je slovenska univerza ne le dovoljena, ampak da je zanjo vlada določila tudi že primerno svoto. To kar je bil prej naš sen — je stopilo naenkrat pred nas kot živa resnica. Po dolgoletnem pričakovanju je prišlo nenadno presenečenje. Nekaterim se je zdelo celo, da je prišlo preveč naenkrat; toda po treznem prevdanku smo spoznali, da je bil ta dar primeren in opravičen in zdaj je na nas, da pokažemo jugoslovanskim bratom in celemu svetu, da smo tega daru tudi vredni. Treba je torej, da vzamemo stvar takoj resno v roke, da bomo mogli v jeseni otvoriti svoj najvišji kulturni zavod.

Večina ljudi si je predstavljala univerzo kot lepo veličastno palačo, z velikim napisom in s primerno zunanostjo. V resnici obstoja lahko univerza tudi brez take velike palače: praška univerza na pr. je raztresena po celnem mestu, tu je en oddelek, tam en oddelek; seveda nečemo s tem reči, da je taka „raztresenost“ v korist dijaštvu in urejenemu pouku. Zato so se Čehi celih petdeset let borili, da so postavili novo stavbo: res se je določilo stavbišče, a predno se je začelo zidati, je prišla svetovna vojna in za njo osvobodjenje — tako da si bomo sedaj to vprašanje po svoje razrešili.

Naroda, in ne silite me, da povem to na prvem javnem ljudskem shodu v Ljubljani: legionarji, ki so prišli z novimi izkustvi v staro domovino, za katero so se borili s puško in ne z rudičim svinčnikom, radi tega še niso postali državljani druge vrste. Če ima kdorkoli sumnjo, da so se na fronti z ušmi nalezli tudi boljševizma, pa boljševizem ni nič drugega, nego želja, povedati kaj jih boli. Mašiti tem trpinom usta, se pravi izzivati jih, da gredo na ulico in da povedo tam, česar sicer ne bi povedali v listu pod kontrolo in cenzuro urednika. Ako jim še tega ne dovolite, boljševizem izzivate. Gospod cenzor, obtožujem vas tega čina.

Včerajšnji legionarjev članek ni bil niti vsebinsko, niti stilistično bogve kaj. Ampak bil je olajšava za onega, ki ga je napisal: dixi et salvavi animam meam. Istega mnenja so njegovi sobojevniki. Ali tem ljudem res ni dovoljeno povedati, kako jih je bolelo, da se v Zagrebu ni nikdo brigal za njihova stanovanja, dasi je bil njihov prihod pravosodno javljen? Ali se ti ljudje res ne smejo javno pritožiti, da so nameščeni v stari cukrarni, mesto da bi bili slovesno sprejeti, mesto da jim ves narod izkazuje svojo hvalečnost, jih sprejme med sebe in jih na ta način ozdravi boljševizma? Ali je res naš zanje najslabše dobro dovolj?

V.
Gospod cenzor! V stari Avstriji je spadalo med takozvane državljanske pravice, da je policija ali sploh oblast konfiscirane listu dostavila pismen odlok, na temelju katerega paragrafa se je konfiskacija zgodila in kateri ogel državnega temelja je vsled inhibiranega članka porušen. Konstatiramo, da sedaj, 24 ur po konfiskaciji, uradnik svobodne Jugoslavije, še ni smatral, da je potrebno vsaj pri nas izdati takšen dekret, da vsaj varujete ustavno formo, če že nimate pojma o bistvu ustave in državljanskih pravic. Vsaj tega od bivšega cesarskega avstrijskega birokrata ne smemo niti pričakovati. Samo za eno sem vam hvaležen, gospod cenzor, namreč za to, da ste nam pokazali, kje je treba čistiti: v kloaki avstrijskega birokratstva, od katere ste včeraj s svojim svinčnikom dvignili pokrovček, da je zasmrčelo od neba.

VI.
Začela se je nova doba. (Nikar si ne domišljajte, da ravno z vašo konfiskacijo.) Pričenla delo vseh pravih demokratov za ustave svobosčince, za svobodo vesti, govora in tiska. Tudi vi, gospod cenzor, lahko porečete, da ste bili zraven.

Dr. Vladimir Knaflic.

Dr. Vekoslav Kikovec:

Glas iz Beograda.

Besede, ki jih je pri otvoritveni seji državnega zbora v Beogradu izgovoril dne 1. t. m. starostni predsednik Oligorije Jeftanović, niso bile tako izvanredne, da bi jih ne bilo pripisati ktermukoli sodržavljani, ki bi bil v to poklican. Vendar je bil ves svet in je bila zbornica vsled njih globoko ginja. Postalo je živa resnica, o čemur smo sanjali vse življenje, da je narod treh piemen nastopil prvkrat po svojih lastnih pravicah kot stvarnik svoje sedanjosti in bodočnosti. Tudi narodne vlade v Ljubljani, v Zagrebu, v Sarajevu itd. odgovarjale so volji naroda, ker jih je vzel na znanje in jim je sledil. Vse te tvorbe so pa izšle nekako brez priprave, brez sklepov širokih množic, bile so revolucionarne oblasti. Tudi skupno ministrstvo v Beogradu je nekoliko sorodnega izvora. Vsakdo, ki ima zmisel in čut za življenske pogoje svobodnega naroda, bo rad priznal, da pomeni neizmerno mnogo več, ako se je mogel zediniti narod tudi že v svojem priznanem zakonodajnem zastopu. In to smo doživeli 1. t. m. Srečne smo se čutili, ki smo smeli narod ta trenutek zastopati. Ljubosumni sovražni sosedji in pokroviteljski velikaši med mogotci sveta, ki so dvomili o sposobnosti naši, bili so stavljeni pred gotovo dejstvo. Lahko si mislite, da smo bili baš vsled tega vsi napeto pozorni na vse možnosti, ki bi utegnile vti enotnosti motiti. In res, ni se našel niti eden narodni zastopnik, ki bi si bil upal le z besedico motiti narodno jedinstvo in strankarsko slogo, ki nam ju je velevala čast našega naroda.

Prešlo je že nekaj dni, kar bivamo tu in malo sklepov in političnih dogodkov še imamo javnosti pokazati. V avstrijskih zakonodajnih telesih so naši zastopniki že prve dni zasedanja nameravali na predsedniško mizo cele kopice vprašani, predlogov, pritožb! S tem tu nismo počeli. In tudi ne bomo, vsaj demokraci ne, ker ne maramo sipati peška v oči narodu, ampak delati za misleče rojake. Naš državni zbor ni in ne sme biti pozorišče za tekmovalne poslanca v tem, kako se sestavljajo zaradi vsakdanjih zadevic interpelacije, samo da se o poslancu bere v listih, da je govoril, da je predlagal, da je napadel, izjavil itd. Če se pa izkaže, da je državni zbor edin glede začasnih ustavnih pravic, glede agrarne spremembe, glede prometnih potreb in znanje politike, storjeno je mnogo za utrdivitev države. To pomeni morebiti toliko kakor ena ali dva zgodnja bitka na bojnem polju. In zdi se mi, da v tem spoznanju vrše poslanci svojo dolžnost. Zlasti slovenski demokrati.

Slovinci? Prav malo naglašamo, da smo Slovenci, in zdi se mi, čim manj

urediti parke in športne prostore. Vse to bo bodoča Ljubljana potrebovala. Okoli univerze bo potem zrastle vrsta hiš in vil, kjer bodo naši učenjaki in dijakii lahko izven mestnega hrupa živeli svojim študijam. Seveda bi bilo treba podaljšati električno proggo, kar je že sedaj vprašanje časa. Tako bi se univerza mnogo bolj blizala tudi središču mesta. Nastalo bi torej na tem kraju novo življenje. Marsikateremu dijakii bi bilo na ta način omogočeno, da stanuje na pr. v bližnjih posavskih vaseh, s čimer bi tudi te vasi rastle in se blizale mestu. Tako bi nastajale okoli univerze dijaške kolonije, obenem ž njimi pa bi se razvijali novi del mesta. Vsakemu tujuju bi ta naš novi del učenega sveta lahko imponiral. Moderna smer vzgoje gre za tem, da se stavi šola kolikor mogoče, v prirodo. Navedli bi lahko za vzor angleške in ameriške univerze in druge kulturne zavode. V čistem svežem zraku v podnožju naših krasnih alp na prostem v naravi bi bila naša mladina gotovo zdravejša nego v zaduhlih, meglenih ljubljanskih ulicah.

Tam lahko nemoteno deluje in študira v svojih knjižnicah, seminarjih in laboratorijih — zvečer pa naj se vrača na veselo promenado v mesto. V zvezi z univerzo nam bo treba rešiti vprašanje „menze“ itd, kar se bo gotovo lažje uredilo bolj na periferiji, nego v središču mesta.

Imamo torej svojo univerzo na papirju. Treba je sedaj, da premišljamo, kje jo postavimo v resnici. Kdor ve bolje, svetuj bolje.

Dr. I. L.

mi o sebi govorimo, tem večji postaja ugled slovenskih poslancev in njih pooblastitev. Dogodek precejšnje važnosti se mi zdi, da so se združili Slovenci, Hrvati in Srbi demokratične smeri v enoten klub, vsaj oni iz bivše Avstro-Ogrske in Bosne. Obzir na posebne politične razmere v bivšem kraljestvu srbskem nam veva za zdaj iskati z državotvornimi strankami tega kraljestva pač stike z željo organske združitve, kar se je tudi res takoj storilo, ne brez nekakega uspeha. Toda daljnji razvoj se ne sme niti izsiljevati, niti prenehati. Naša želja se boče v neki smeri v tem zmislu pač v dogledni dobi uresničila. Dotlej tvorimo tostranski demokrati že na sebi najmočnejši klub nad 80 članov v zbornici. Zdi se, da je klub res precej enoten v narodnem in socialnem in državnoopravnem naziranju, pa tudi številni na razumnih mozejh, iskrenih rodoljubih. Če k temu pridemo edinstvenost, ki postaja od dne do dne priručnejša, označil sem po mojem mnenju velik dobiček, ki sledi iz ustanovitve kluba za edinstveni narod. Da se odtegne podlaga za vsakotno nagajanje k cepljenju, ni desetorica slovenskih demokratov ustanovila sploh lastnega kluba, niti odseka, ampak se udeležujejo posamično le v skupnem demokratskem klubu, kjer smo člani, iskani, in se dobro počutimo. Saj smo v družbi mož, izmed kterih so nekteri prave zakladnice političnega znanja. Tako smo uvedli slovenstvo v veliki srbsko - hrvatski slovenski svet.

Življenje v Beogradu.

Beograd, 2. marca 1919.

Ker v nedeljo vse delo počiva, tudi politično — izvzemši za kulisami — zato naj mi bo dovoljeno napisati nekaj vrstic tudi o tem, kako naše glavno mesto živi.

Star pregovor pravi o Dunaju, naj pusti treh zunaj, kdor gre tja. Za Dunaj velja to pravilo danes bolj nego kdaj prej, a tudi za Beograd. Kdor gre na Dunaj, mora vzeti s seboj velik kos kronskega papirja, kdor pa gre v Beograd, naj vzame dva in naj ne pozabi na posteljo, omaro in mizo; sedi lahko na postelji. Stanovanjske razmere v Beogradu so skrajno neprijetne. Hotelov sicer vse mgolji, imajo tudi visokodoneča imena, a ta človeka zelo neprijetno iznenadijo, kadar jih vidi. Najpšji, res moderno zidani hoteli »Moskva« je še vedno tak, kakršnega so zapustili Avstrijci: izropan do zadnjega kotička, poln umazanega, od drobljenega ometa, brez najprejstivejših opravil. Vse so odnesli znani »neznani zlikovci«, katerih noben Nikola Večerin ne more več izslediti. Po drugih hotelih ni dosti boljše: razbite šipe, razmajane postelje, perilo — pa kaj bi pripovedoval! Gospodarji in vratarji so sicer silno prijazni, se opravičujejo, obžalujejo, se ponižno klanjajo, samo takrat, kadar človek vpraša, koliko velja »soba« za eno noč, takrat ti povedo številko, da se človeku kar kri zvedeni. Deset dinarjev, petnajst dinarjev — to so minimalne cene. Računajo navadno vse v dinarjih, ker morajo plačati tudi »poreze« (davek) v dinarjih. Ker pa ima dinar davek v Beogradu proti kroni jako visoki kurs, zato mora reče, ki prinese s seboj samo krome, četudi žigosane, prav globoko seči v žep, če hoče biti sploh pod krovom. Dinar ima dva kura: če prodaja 100 dinarjev, dobi 280 kron, če pa mora kupiti dinarje pri menjalci, katerih je povsod dovolj — ta posel opravljajo židje — zahtevajo po 300 do 330 kron. Deset dinarjev je torej enako trideset kron — toliko daš za prenočišče — če moreš sploh spati, in vesel moraš biti, če se ti posreči najti prazen prostorček. Trije ljubljanski »Tisler«, koliko bi Ti računali in zaslužili v Beogradu!

Tudi s privatnimi stanovanji ni dosti boljše, skoro še hujše. Prazno stanovanje se kmalu najde, ima jih tudi v oglašili, pa kaj naj človek s praznim stanovanjem? Meblavana soba z električno razsvetljavo velja danes okroglo 150 dinarjev, rajši pa 200, tudi več! Sedaj pa računajte po kursu, koliko je to v kronah! Sem in tam se najde sicer ugodnejša prilika, da človek najde uitočišče za 300 do 400 kron mesečno, ampak to je že pravcata tema!

Tudi beogradsko prebivalstvo samo zelo brdsko občuti stanovanjsko mizerijo, ki obstoji prav za prav samo v velikem pomankanju pohištva in opreme. Prostorji bi se dali vsaj za silo že se kako prirediti, ampak robe ni, robe. Podjetni ljudje, ki bi znali spraviti sem doli potrebno opravilo in uredili tukaj kakšen takozvani »Pension«, bi lepo zaslužili, jako lepo, ker bo ta konjunktura še rasla, ne samo še dolgo trajala. To pa zaradi tega, ker bo prihajalo v Beograd čimdalje več stanovništva, zlasti uradništva, ker bo delokrog vseh centralnih uradov silno razširil. Pozabiti namreč ne smemo, da je Beograd z vsemi svojimi uradi danes prikojen še na stare razmere, na malo, neznatno balkansko državo, danes pa se počasi pretvarja v prestolico velike evropske države. Tega dejstva se pa stari beogradski občinski činovniki še komaj zavedajo, in če bi pokazali pač nekaj več organizatorične iniciative.

Za različne mizarske zadruge na Slovenskem bi se našla v Beogradu gotovo lepa prilika za zaslužek. Naj merodajni krogi vzejemo to vprašanje resno v pretes, izdelovanje čisto pripravega pohištva makar tu na licu mesta, bi se gotovo dobro obneslo, ker

je porušen in razdejan ves Balkan, ne samo Beograd. Vsaj ne bi bilo treba računati s takojšnjimi milijonskimi dobički, ampak zadovoljiti bi se morali z zmernimi dohodki. Več kakor dva odstotka bi investirali kapital gotovo nese. Stvar bi se dala rešiti toliko prej in toliko ugodnejše, kolikor prej bo rešeno prometno vprašanje, ki pride itak v eni prihodnjih sej Nar. predstavništva prav korenito v pretes.

Prehranjevalne razmere so v kolikor se tiče množine živl precej ugodne. Dobi se vse, kar ti poželj srce. Ampak drago je, drago. Ko sva z znanim narodnim predstavnikom prvič sedela v hotelu »Srbska Kruna« in gledala in študirala jedilni list, sva bila prav zadovoljna, ker se številke niso mnogo razločevale od ljubljanskih. Jedla sva prav zadovoljna in teknilo nama je. Ko sva pa še naročila črno kavo in poplakala plačilnega natakarija, nama je ta osebnost kavo prav pošteno osladila z veselo novico, da veljajo cene v — dinarjih! Pa nič ne de, dobro sva pa le obedovala.

Na trgu cene živl niso ravno pretirane, tudi v kronski veljavi ne. Krompir je drag, velja 2 do 3 krome kilogram. Meso 18 do 20 kron, moka 4 do 6 kron (po kakovosti), kruh 4 krome precej velik hleb, tak kakor je bil pri nas včasih 20 novcev. V delikatesnih trgovinah se dobijo vse mogoče vrste sira klobas, salam, vina, piva itd. Sel pa nisem v nobeno. Ravno tako je polno »Zalaznikov« in »Kirbishev« — enkrat me je zvalilo tja, pa nikdar več: kava in dva kosa slaščic 7 kron! Dokaj cenejšo so pa živla v Zemunu.

Manufakturne robe in perila je v razlozbah dovolj. Ampak cene, vedno stara pesem! Kupit sicer nisem šel nikamor nič, ker sem k sreči prinesel s seboj dovolj, slišal sem pa, da je prišel odlični gospod (Slovenec) v trgovino kupit manšete, ker mu jih je zmanjkalo, in sicer jih je hotel kupiti cel tucat. »Ali veste, gospod, koliko to stane?« — ga vpraša trgovec, ki menda v sedanjih časih še ni doživel slučajja, da bi se domačin, ki razmere pozna, tako pregrešil nad svojim mošnjikom. »Koliko?« — »Osemaist kron par« — gospod je takoj reducirati svoje zahteve po lepem perilu na en sam par!

Za ljubljanske preistreiberje in prekupce bi bil torej Beograd krasen eldorado — Bog živi svobodno trgovino!

Dovolite mi še par opazk o beogradskih kavarinah. Malo jih je, v katere stopi lahko čedno obleden človek, ampak kdor je vajen kavarnar v našem pomenu besede, kjer najde kune časopisov, točno postrežbo in lepo snago, ta ne pride na svoj račun. Turška kava je v večjih lokalih res odlična, mizam se pa pozna potreba po ostru kunj in krtači in obilni vodi. Časopisov nikjer, domačin, ne tujih; kdor hoče brati, se mora obrniti na kolporterje, ki cel dan lažijo od mize do mize, iz lokala v lokal. Vsak beogradski list stane 20 para — pol krome. Kdor hoče torej imeti pred seboj cel kup listov, recimo pet ali šest, plača 3 krome zanje. Precej drag špas to za vsak dan!

Tudi na tem polju bi našel podjeten Slovenec lep zaslužek.

Časopisov prihaja semkaj razmeroma prav malo. Dopoldne razprodajajo begradske novine, popoldno pa kričijo kolporterji: Zagrebške novine! Slovenskih listov nimajo, čeprav slovenski listi, zlasti oba velika ljubljanska dnevnika, visoko nadkričujejo beogradsko časopisje v vsakem pogledu. Tudi privatni naročniki le redkokdaj dobe svoje liste — na boljše se bo obrnilo vse to šele takrat, ko bo železnica roka prevzela železniški promet med Ljubljano in Beogradom. Upajmo, da se bo dalo to v doglednem času izvršiti. Tudi poštne razmere kriče do neba in treba bo temeljite remedure, predno bomo prešli iz ozkih lokalnih razmer v svetovne.

Eno izmed najbolj perečih vprašanj beogradskih je delavsko vprašanje. Delo danes stoji, to je gotovo in brezposelnost je velika. Zakaj? Odgovori so različni. Eni pravijo, da ljudje sploh ne marajo delati in da raje trgujejo — »preistreiberja« povsod. To je deloma gotovo res, češar nism izkusil le sam, ampak tudi drugi tuji gospodje, ki so iskali človeka, da jim prenese n. pr. njihovo prtljago. Kogar si vprašal, ali hoče nesti, se je kratko odrezal: »Neču!« Ko sem vprašal gospoda domačina, kako to, mi pravi: »E, kaj hočete, imajo dovolj denarja, še preveč! Zaslužijo od človeka toliko, da jim ni treba napornega dela!« Drugi zopet pravijo, da to ni res, ampak da so samo domači bogatini krivi, da vse delo stoji, češ, zakaj bi zidali nova stanovanja in popravljali stara — ali zato, da bi bila sedanja stanovanja cenejša in da bi cena hišam padla? Mogoče je tudi to. Dolgo pa to pereče vprašanje ne bo prenašalo odloga, ker med delavstvom močno vre in socialistično gibanje narašča. Značilno je, da se razprodaja »Radniških Novin« več kakor vseh drugih listov skupaj. Tega ne more utajiti nobena cenzura in odveč in škodljivo bi bilo destva videti drugače, kakršna so.

Ker so Srbi rojeni trgovci, o katerih gre prislovica, da prekašajo vsakega Žida, zato ni čuda, če jih politika nekoliko manj zanima, kakor pa valutno vprašanje. Danes spekulirajo cel Beograd. Spekulirajo s kronami, z dinarji, s franki in dolarji, z leji in drahmami. Kupčujejo z zlatom, kupčujejo s srebrom; vsepovsod, v kavarni pri kartah, na ulicah in v trgovinah. V primeri s tem tempeljem je ljubljanski »Slov« prav ponižna velika kapelica.

Življenje po ulicah je jako živo in pestrobolno. Tu vidiš danes zbrane zastopnike vseh narodov sveta: gubice francoske oficirje, umperjane angleške in ameriške vojake, črnopolte spahije in zuave, prešerne nemške in poltne bolgarske vojne vjetnike in pa celo zbirko balkanskih noč. Vse to se kreče in šeče po dolgi beogradski glavni prometni progi od Kalmegdana preko Terazij tamkaj proti koncu sveta — Beograd je namreč zidan jako razsežno. Ker cestna železnica še ne obratuje, — nimajo premoaga — zato se ves promet vrši le peš. Kadar začare zvečer malobrojne žarnice, ima človek vtis, da gre preko dunajske »Kärntner« ali pa preko bulvarjev, ne pa po Milanovi ali Mihajlovi ulici. Ko pa zvečer ob 11. elektrarna ustavi svoje delo, je vse mrtvo: samo počasni, težki koraki srbskih žandarjev in francoskih patrulj odmevajo po trdem tlaku. Ta tlak — sami debeli kamni zvečine, da človeka pošteno noge bole, če mora hoditi ves dan od urada do urada.

Takšen po priliki je beogradski život danes; ni pa dvoma, da se bo mesto sijajno začelo razvijati, kakor hitro bo upostavljen koliki rajeden promet in ko bo otvorjena zveza z vnanjimi svetovi ali preko Soluna ali preko Reke ali pa celo na obeh straneh. Dobro bi bilo, če bi razmere v Beogradu prešturili nekoliko natančneje naši domači ljudje, dokler ne bo prepozno in nas ne prehitte zopet tujci. Iznebiti se moramo popolnoma ozkega pokrajinskega obzorja in prešiniti nas mora zavest, da je treba začeti delati v velikem štilu, ker danes nismo več niti mala Srbija niti mala Hrvatska niti še manjša Slovenija, ampak da smo postali večja jugoslovanska država. Ki mora svojo politiko in svoje gospodarstvo meriti z drugačnim merilom in računati z drugačnimi denarnimi sredstvi kakor doslej. Potem pojde.

V. Švaigar:

Zveza z Dalmacijo.

Pred kratkim časom je prišlo v javnost, da bo takozvana »dalmatinska spojna proga« med Ogulinom in Kninom v kratkem času, mogoče v 1 do 3 mesecih izročena splošnemu prometu. Ako ta vest odgovarja koliki kaj resnici, potem lahko z zadovoljstvom konstatiramo, da se bo z otvoritvijo te toli važne proge storil velikanski gospodarski korak naprej, posebno kar se tiče Dalmacije same in pa velikih županij hrvatskih Lika-Krba in deloma Reka-Modršč. Spojna bi bila Hrvatska in Dalmacija po prvovrstni glavni progi, ki bi prinesla prav kmalu v dalmatinski Split in pa sosedna pristanišča vse živahnejši promet kot je sedanj. Kako pa je z našo zvezo z Dalmacijo? Ali je tudi Slovenija premo spojena s Splitom potem omenjene proge? To pač, ampak nepopolno, po velikih ovinkih, čez Karlovac, oziroma preko Reke. Ali bosta ti dve nepopolni zvezi zadostovali za našo pokrajino in bodoči tranzitni promet? Oglejmo si to na kratko.

V izvajanih »glavne prometne žile« v Jugoslaviji smo ugotovili, da mora služiti proga Zagreb - Reka v prvi vrsti prometu med obema imenovanimi krajevima in šele v drugi vrsti tudi dalmat. zvezi. Dalje smo tam postavili tezo, da je proga Ljubljana-Karlovac-Ogulin jako dolga in šele po velikem 70 km dolgem ovinku doseže izhodišče nove proge — Ogulin. Vseled tega bi se vršil promet pod precej neugodnimi pogoji, kar bi močno oviralo celi gospodarski razmah, posebno pa hitro in urejeno izkoriščanje dalmatinske obale za državne potrebe in koristi. Temelječ na teh pravih, smo ugotovili, da je na vsak način potrebno, spojit Slovenijo direktno, po posebni progi z Ogulinom ali pa s kako postajo reške proge blizu Ogulina. Vsekakor bi bila zveza Kočevje - Brod - Moravice mnogo ugodnejša od vsake druge tozadevne variante in tudi mnogo krajša in s tem mnogo manj zamudna od proge Ljubljana - Karlovac - Ogulin. Obenem pa bi se uporabilo od cete reške proge edino 28 km dolgi odsek med Brod-Moravicami in Ogulinom, ki leži teren-ko precej ugodno, brez večjih strmin ali padcev in predstavlja nasproti odseku Karlovac - Ogulin najmanj 50% skrajšanje in pa celiko ugodnejše pozemeljske odnose.

Ako hočemo torej direktno spojit Slovenijo in njeno tujedržavno zaledje z dalmatinskimi pristani, je potrebno poseči po kakem projektu, ki izhaja iz Kočevja proti Ogulinu. Kot najugodnejša izmed variant pa pride v poštev ona med Kočevjem in Brod - Moravice mimo hrvatskih Podsten. Vsa daljva znaša okoli 225 km in ne preseza 30 km daljine niti v slučaju, ako bi se pri stavbi mosta čez Kolpo pokazale radi velike višine in razpetosti resneje težave in zapreke. Drugače gre proga vseskozi po trdem, peščenem pozemlju, brez velikih višinskih razlik, brez mnogih dražjih stavbenih posebnosti.

Kakšen pomen bi imel ta nujno potrebni podaljšek sedanje lokalne kočevske proge za naše gospodarstvo? Uvažajmo samo dva momenta, ki prihajata danes v poštev. Prvič: naša država dobi Trst v svoje roke, oziroma Trst postane samosvoj. Promet v pristanišču bo grozno narasel že vsled tranzitnega prometa iz Češke slovaške in Avstrije, tako da naš izvoz lesa in drugih materialij ne bo vsled pretesnega prostora prišel edino v poštev. Že iz tega vzroka si bomo morali poiskati nov pristan. Reko in Split — Ako pa Trst sploh ne

pripadene naši kraljevini, potem bomo mi prisiljeni, da vodimo in obrnemo ves promet iz Češke in drugega zaledja v Reko in v Split, ker Italijani pač ne bodo podpirali Trsta, temveč ga zahtevajo samo za to, da ga anektirajo in s tem rešijo propadle Benetke in propadajoči Jakin (Ancona). V tem slučaju pa smo mi direktno prisiljeni, da podpremo z vsemi mogočimi zvezami Reko, pa tudi Split. Ne samo iz Slovenije iz cele države bi morali nato napeljati nove dotoke in odtoke proti Jadranu, v Split, Dubrovnik itd.

Cisto gotovo je pa, da bi igral projekt Kočevje - Brod - Moravice dvojno važno vlogo, ker bi vezal Slovenijo z Reko in Splitom. Poleg tega pa prihaja tu v poštev dejstvo, da bi dolžina 225 km pri tem velikanskem zasutku ne igrala kdovekakšne važnosti. 28 milijonov krun kot gradbeni stroški bi bilo pa radi važnosti te proge prav bogato obrestovano.

Ugotovljamo torej, da igra projekt veliko vlogo ne glede na trenutni položaj v zunanji politiki, ker je gospodarsko jako važen in ključ po najhitrejšem uresničenju iz vidika splošnih gospodarskih koristi cele države, posebno pa Slovenije in Dalmacije, kakor tudi inozemstva.

Glede lokalnih gospodarskih dobrot, ki bi jih prineslo uresničenje tega projekta, naglašamo le na bogastvo ribniških in sosednih kočevskih gozdov, na prenogove žile v kočevskem okolišju in na ležišča bauxita po ribniški planoti, kakor tudi na industrijalno podjetnost prebivalstva omenjenih okrožij.

Razvidno je, da bo v korist državi, pokrajinam in najožjim lokalnim interesom, ako se začnejo vsi prizadeti činitelji, posebno pa lokalni faktorji z vso silo zanimati in zavzemati za omenjeni železniški projekt, posebno pa na njega najhitrejšo realizacijo, ker je potrebno, da smo pripravljeni na vse, da nas čas posebno v razvojni dobi naše države ne prehitijo, da naši potomci ne bodo stokali pod tako gospodarsko polomijo kot moramo mi.

Birokratizem v Jugoslaviji.

Kako ogledano je izgledal birokratizem v bivši Avstriji, zna le, kdor je moral v svojem poklicu ali nepoklicu tekat od urada do urada ter pritisniti kljuko v razna svetlišča sv. Birokracija, v čigar sredi se je kakor znoj vzdigal njegov predstavitelj — okosteneli avstrijski uradnik. Oči same so že bliskale same zavite avstrijske paragafe. Na vsako vprašanje je segal ta velmož po debelih knjižurah, nato v debele zvezke normativ; njegov odgovor je bil navadno: ne. V važnih življenjskih vprašanjih je morala stranka tekat od nižjega birokrata k višjemu in šele po dolgotrajnih, mučnih poih je prišla do zaželenega uspeha ali neuspeha.

Birokratizem bivše Avstrije smemo primerjati oni sorti škorpiljonov, ki v svoji onemogli jezi in okostenelosti ne samo načeloma škodujejo ljudstvu samemu, temveč ugriznejo v lasten rep, ako je to zahteval suhi paragaf. Birokraciji si je vedno predstavljala, da ne biva on za ljudstvo, temveč da mu je ves svet podložno. Ne misel zakonov in naredeb, pač pa ozkosrčna razlaga vrnega paragafa mu je bilo vodilo. Če je šlo vse rakom živžigat, če bi se svet pogreznil, volja birokrata in njegovega paragafa je morala veljati.

Za prazen nič v iskanju kacega ničvrednega avstrijskega vinarja se je napačkalo po raznih birokratskih tovoru papirja. Z lahkim srcem lahko trdimo, da so razpad Avstrije hvalabogu povzročili v veliki meri njeni birokratje, ki so se vtikali v zadeve, o kojih so imeli k večjemu le površne teoretične pojme, povzete iz velikanske skledne stotošerih zakonov, naredeb in navodil, izšlih iz izmozganih možgan okostenelih mamj ali več plemenitih birokratov, in sestavljenih pri dunajski zeleni mizi brez obzira na stvarne in praktične življenjske potrebe davkoplačevalcev.

Avstrija je sicer razpadla, ali zapustila nam je svinčen testament, ki kakor mora leži na življenju naše mlade domovine. Zapustila nam je namreč velikanski kup raznih paragafov v zakonih, naredbah, navodilih itd. in ne samo teh; pustila nam je tudi njih izvrševalce — birokrate — ki smo jih sprejeli v iaventar naše države.

Na čelu naše Jugoslavije se svetijo besede: svoboda in demokratizem. V čem pa obstoja svoboda? Gotovo ne v besedi sami! Svobodni bomo šele, ko raz sebe spravimo spone, ki so nas preje tlačile: in te spone je urejal, izvrševal in tkal le birokrat. Predpogoj uvedbi svobode bila bi morala biti torej popolna odprava birokratizma.

Tudi demokratizem hoče uveljaviti mlada Jugoslavija. Da sta pa demokratizem in birokratizem dva polma, ki se sama ob sebi izločujeta kot dan in noč, tega nam ni treba posebej naglašati, ako pomislimo, kako prezirljivo, zaničljivo in visoko je birokrat bivše Avstrije zrl na preprostejša demokrate, ki si je v raznih predpisih predočeval enakost pravice za vse državljane. Kje je le senca demokratizma v naši Jugoslaviji, ako se je nespremenjen in brez pomisleka v novo upravo sprejel ves birokratičen ustroj prejšnje okostenele države? Ne suhoparan paragaf in tudi ne natančna izvajanja raznih pri zeleni mizi sestavljenih naredeb in navodil, naj veljajo v naši upravi, pač pa njih smiselna in smotrna uporaba za javno življenje in v prid državljanov. Ne spričevala o raznih več ali manj teoretičnih izpitih, ne na šolah in

velešolah potrgane hlače in v visokošolskih mestih prekokane noči bi smele veljati kot merilo za nastavljenje na vodilna upravná in uradniška mesta, pač pa, po ameriškanskem sistemu, edine oseba sposobnost. Posebno bi ne smela veljati kot merilo v tem oziru, prejšnja pridnost in verziranost v izvrševanju zakonitih določeb in naredeb v prestali Avstriji, ki je bila šola v zavijanju paragafov v škodo prebivalstva. Kako naj se tak birokrat kar čez noč prelevi v svobodno mislečega korist ljudstva gledajočega demokrate?

Mnogokje so se sedaj na boljši in važnejša mesta poklicali — ne vemo po čigavi krivdi predstavitelji avstr. birokratizma, ali pa se za nja izbrali možje, katerim moramo v naprej odrekat pojem prave svobode in demokratizma in ki so globoko izsolani v bivšem avstr. birokratizmu. Premenilo se je ime, a bistvo birokratizma je ostalo isto. Da, ne samo ostalo, temveč napredovali smo v birokratizmu, kajti po zaslugi teh po avstrijskih paragafih prožetih glavnih birokratov se ustanavljajo dannadan razni po njih možganih prepotrebni, v istini pa celoma nepotrebni in drži, zaklad težko obremenjujoči uradi, zavodi itd., kojih naloga bo menda le ta, da se na varna in gorka mesta postavi razne, ki bodo pridno hrustali iz državnih jasl, koristili pa nič. — Ustanavljajo se tudi različne kompetence, kojih naloga bo menda leta, da bodo zavirale itak že omejen promet ter zaposlovale drage moči z nepotrebnimi pisarji, katere bi se sicer plodonosnejše in koristnejše uporabile. Ne, da bi se uprava izenostavila ter nepotrebne in zamudne instance odpravile, odločbe pa osredotočale kolikor možno v malo rok, snuje se novi zaviralni uradi, kojih posli so le pisarjenje in pisarjenje. Kar novo upeljano upravo stavi v posebno luč, je dejstvo, da se pri skoraj vseh imenovanjih in nameščenjih prav malo ozira jemlje na strokovno izobrazbo prosilcev, ter se zahteva skoraj povsod le pravoznanska predizobrazba. V čem pa obstoja pravoznanska vednost sedaj, ko je pokojna Avstrija hvalabogu izginila iz povrčja? Kratek, a jednat odgovor na to je: V »skorajštem« poznavanju uveljavljenja okostenelih avstrijskih birokratskih paragafov! Ni čuda torej, da se je birokratizem z vso svojo navlako in škodljivostjo presadil nespremenjen na zdrava in demokratska tla Jugoslavije. Dosledno se bo moral v tej naši ljubi državi razpasti in razširiti, kajti vodili in urejali jo bodo le pravi izvedenci v tem birokratizmu — bivši avstrijski pravoznanci. — Brez dvombe postane Jugoslavija pravi Eldorado birokratizma, ako se pravoznansko ne uvidi ta preteča nevarnost ter se pri nameščanju ne uvede edino pravo merilo, t. j. strokovna predizobrazba in osebna sposobnost.

Nočemo se spuščati v podrobnosti dosedanjih naredeb glede novega ustroja uprave na Slovenskem. Kot tipičen vzgled in v podkrepljenje gornjega našega izvajanja, hočemo tu navesti samo, kako se je nanovo tu preuredila in izenostavila finančna uprava. Človek bi mislil, da se svinčena pot instance v Jugoslaviji po možnosti okrajša, modernizira in zdemokratizira. Zgodilo se je pa ravno obratno. Zloglasni avstrijski »šimek« se tu še bolj jaše kot prej. Preje smo imeli finančno ministrstvo kot drugo in finančno ravnanstvo v Ljubljani kot prvo instanco, vkupaj torej dvoje instanc, kojih reševanje raznih vlog je bilo mnogokrat na leta zamudno.

Z naredbom N. V. z dne 21. novembra 1913 št. 111 so se namesto gornjih instanc — gotovo ne v olajšanje uprave in skrajšanje instancijskih poti — ustanovile kar naslednje instance in sicer: finančno ministrstvo kot četrta in najvišja, poverljenišče za finance kot tretja, finančno delžno ravnanstvo kot druga in koncem se prav »potrebno« finančno okrajno ravnanstvo kot prva instanca. Ubogi davkoplačevalec, ki je pod prejšnjo, gotovo ne vzorno upravo, svojo zadevo morda lahko opravil z eno samo prošnjo, mora biti sedaj po tej naredbi vsikdar pripravljen, da dobi sedaj isto zadevo ugodno ali neugodno rešeno po dolgotrajnih štirih prošnjah, oziroma rekurzij, kajti pričakovati ni, da bi se pri nestetih instancah nastavljeni nameščenci, vzeji iz prejšnjih birokratskih avstrijskih služb, sedaj kar čez noč bili prelevili v moderne in samostojne reševalce došlih vlog, pač pa lahko pričakujemo, da se po bivši Avstriji podedovani birokratje — in teh sedi lepo število na odločujočih mestih — ne bodo nikoli premenili v svojih že takorekto prirojenih birokratskih nazorih ter se prilagodili časovnim in sedanjim demokratskim razmeram, ker jim je celokupno besedilo paragafa alfa in omega, od česar se ne da premakniti, pa če morda tudi včasih tak birokrat uvidi, da stoji njegova razlaga mrtvega paragafa v živem nasprotju s faktičnimi razmerami. Po njegovem mnenju mora več ali manj v zakonu utemeljena volja birokrata obveljati, pa naj magari vse vrag vzame. Navada je namreč bila, da je avstrijski birokrat se znižal previdno kril ter s tem rešitev prošnje zavlačeval in jo predlagal v končno rešitev višjim instancam. Pri birokratu nisl našel nikoli zaostalih aktov, njegova miza je bila vedno čista, aktov pa seveda ni rešil on, ampak jih je skoro vedno predložil višji instanci v odločitev. Na te vrste aradovanje je bil celo ponosen, saj je on zadevo hitro odpravil s svoje mize, interes stranke in nujnost zadeve pa zanj nista bila merodajna. Ta metoda mu je prirojena ter je vsako upanje brezuspešno, da bi birokrat drugače postopal sedaj, ko je sprejet v službo svobodne in demokratske Jugoslavije.

Ivana Rapošo so do krvavega oklofutali pred ženo in domačini, češ da jih ni pozdravil.

Žena Franca Hrvata na njihovo vprašanje ni vedela odgovoriti mažarski. Zaradi tega so jo vlekli s seboj. Mož je šel za njimi ter prosil, naj jo izpustijo, nakar pa so se grše ravnali iz njo in se vpriču moži tako nesramno obnašali napram ženi, da je to mož prosil, naj rašče ženo inega namesto žene. Nazadnje so bili praviplavili izpustiti ženo pod pogojem, da jo mora mož do krvavega pretepeti vpriču njih. Mož se je obotavljati ali nazadnje, ko ga je žena sama prosila, naj jo pretepe, ker ji ljube vna pretepete ni

moža kot pa počenjajo vojakov. In mož pretepi ženo, naka se oba med velikim krikotom izpustita.

Dva dni pozneje so napadli oddelci te judovske garde vas Iškovec. V tej vasi so razstrelili na posebno grobi način. To nam kaže dejstvo, da je vohalo to preganjanje življenje dvoje oseb.

Stefana Škafarja, podčupana v Iškovec, so zgrabili iz nesanih vrokov. Boga so privozili na voz. Neko so pognali konje. Škafar pa je moral bežati na voz. Ko ni mogel več leteti, se je vrgel. Kaj se je do tam zgodilo s njim, ne ve nihče. Ose nekaj dni je došlo poročilo, da so ga v Egerszegu zakopali. Može je bil star nad 50 let in je zapustil vdovo z več otroci.

V isti vasi se je Stefan Krčmar vrnil s fronte. Komaj je došel domov, je prihajal za njim konjenik v husarski uniformi ter se mu približal v revolverjem v roki. Fant je padel na kolna in prosil, naj ga pusti pri življenju. Kljub temu je vojak oddal nani tri strela. Fant je takoj umrl. To se je zgodilo vrtiču njegovih sosačev.

Mažarska družina v Iškovec je bila vzroka vija kmata Stefana Krapca, ga pretepla in potem odgnala v Egerszeg. Od tam so ga poslali v Komarom, kjer dva meseca ni bil zaslisan. Po dveh mesecih so ga izpustili.

Mladenica Matijaža Poredoša so aretali na cesti in ga pretepli. Bil je istakot zaprt v Komaromu in po dveh mesecih brez zaslišanja izpuščen.

Jožef Mesarič se je vračal s vojske ob devetih v vojaški uniformi domov. Na poti ga je aretal poveljnik nacionalne garde. Orožniški stotnik je potegnil revolver in ga mu nastavljal na nsa, rekoč: Daj sem svoji vojaški plašči! Ti nisi več vojak, jaz ga na se rabim! Fant je moral oddati plašč.

Kmet Petek v Iškovec je bil osumljen, da ima vojaško puško. Ker je v vasi več družin z imenom Petek, se ni vedelo, koga mislijo. Vojaški so šli najprej k Ivanu Petku in ga tako strašno pretepli, da se stari mož valjal ob bolečin po tleh. Trdil je, da v njegovi hiši ni puške. Preiskali so mu hišo, ko na puške niso našli, so ga isnova pretepli in odšli.

Pri Stefanu Horvatu ni bilo ravno nikogar doma, ko so prišli vojaški. Vojaki so v hišo ter ukradli nekaj sto kron. Ko se je gospodar pritožil, so mu zagrozili, da ga ustrelje.

Nekoliko ljudi je bilo pretepenih na cesti, ko so se vračali s polja. Taki, ki niso bili toženi, so sploh redki v omenjeni vasi.

Nekaj dni pozneje je ta družina mladenica Vuka iz Trsta pred črnokovsko šolo obvela na drevo.

V občini Adriatici sta dva vojaška te družili v zvezi s silo Stefana Marka 1800 K. Šel je prositi, naj mu vrnejo. Pri tej priliki pa so ga pretepli in še zapirali za dva meseca. Nato so ga brez razpisa izpustili. Imenovan je sedel boleha na poslednjih udarcev.

V isti občini so župana krvavo pretepli, ker je ugovarjal temu početju. Pretili so mu, da ga ustrelje, če ne bo molčal.

Okoli 15. novembra 1918 so isti vojaški prišli Martina Cizana iz Srednje Bistrice, kakor tudi njegovega brata trgovca Stefana Cizana. Zvezana so tu gonili po vasi. Bila sta obdolžena, da imata jugoslovanski denar in da podkupeta ljudi za južnoslovj. Zlasti ker sta se udeležila jugoslovanske proslave v Ljubljani. Vojaški so tu hoteli krakomalo obvesti. Ker so vti navzoči proti temu najodločnejše protestirali, so tu samo pretepli in nekaj dni s seboj vlačili. Potem so tu izpustili.

V Črenčevah so prišli brez vsakega vzroka Josipa Klekha, župnika v pokolu, in ga odvedli v Dolno Lendavo, ker je bil izpostavljen napadom mažarske in madžarske družine. Na intervencijo Narodnega veča v Zagrebu so ga izpustili. Posledice prestanih neprijetnosti je težko prebolel v bolnišnici v Radconu.

V občini Bakovec je bil nastanjen oddelci vojakov, ki jim je bilo največje veselje, streljati po vasi. Ko jih je nekoč župan opozoril na nevarnost, se je družal vrgel nani in ga med pretepom vsega opraskala ter napol nasega vrgla iz hiše. Ko se je nekaj korakov oddal, je vojakov streljalo za njim in ga ranili v spodnji del telesa, valed česar je po dvanajstih muki umrl v bolnici.

V isti občini so vojaški vdrli k kmetu Ivanu. Hrvat je mu odnesel 700 K donarja. Ko je šla žena prositi, naj vrnejo denar, so jo pretepli. Dne 27. grudnia 1918 so se jugoslovanske posadke v Spodnji Bistrici umaknile velikim premoči ocrske nanašalne čete. Ogrski vojaški so godninarja Marka Godino zvezali in pretepli. Vdrli so v stanovanje, odnesli denar in živila. Vino so si sami točili.

Prišli so tudi mladenica Balazica in ga zvezanega skupno z Godino vlekl i s seboj. Ker so med potjo zadeli na legio kapetana Jurešica, so tu izpustili.

V občini Adriatici so vojaški rdece garde hoteli s silo vzeti svinje. Ker se niso cutiti dovolj močne, so šli v Belatince po pomoč in prišli nazaj močno oboroženi. Vzeli niso samo svinje in družu živila, ampak tudi mnogo obleke. Oropano ljudstvo živi sedaj v največji bdi. Pri nekaterih družinah so ropali tudi ponoči.

V občini Dekločevci so v sadnem času zahtevali, naj občina prehranjuje dvanaest vojakov rdece garde. Ker so se občani obotavljali, so jim oddali, da bi gotovo sprejeli jugoslovane, ako bi došli. Občinski predstojniki so sklonili sejo in sklenili, da dajo drva in stenevanje prehranjujejo naj se pa vojaški sami. Ko sta župan in podžupan sporočila to poveljniku, tu je dal zapreti in aretirati tudi občinske zastopnike. Aretacija se je izvršila na divjaški način. Vsi so kmata Ivana Jerića in Ivana Klemenčiča ter ta med pevačev vladili po vasi. Ker so tu pretepli, je občina dovolila brezplačno hrano za 12 vojakov. Imenovana dva kmata so potem zvezali ter pretepli, da bi ovdela, kdo je v vasi jugoslovanskega mišljenja.

V isti vasi so aretirali Josipa Mihalica in ga vlekl i s seboj v največji zimi v sami araji. Ko se je kmata zvrnil, so šele dovolili, da mu je ostala zimnica zakupa.

Juriša Klemenčiča in Mihalica so vlekl i v Belatince pred poveljnika, kjer so jih zapirli v tobo rekoč, da so jim bode omejitelo jugoslovanske bote.

V vasi Bratonci se Madžari pretepli Alojzija Horvata, ko se je vračal iz niva, da je več tednov ležal. Prišli so tudi na njegov dom in mu odnesli nove šolite, ter vas kruh, ki ga je imel. Ravnotako so pretepli dne 3. svečana 1919 Martina Forjana, ko se je vračal domov. V tej vasi so ropali več ljudem donar in pretepli mnogo deklet.

V kapelo pri Lapovcih so vojaški aretirali. Odstrelili so glavo Marijinemu kipe.

Zadnje dni februaria je bila žena Ivana Kotra pri brezsmiselnem streljanju orkeških vojakov smrtne ranjena. Ko se je njen mož pritožil pri poveljniku, ga je zasmejeval odslavl.

Ko je kapetan Jurešič dne 24. decembra 1918 prišel s svojo legio v Raskrišje, je od te legije prišla matna posadka čez Muro. Preznela ogrsko posadko v Spodnji Bistrici in zasedla vas. Vas je ostala zasedena kmalu nato, dne 27. decembra 1918 je močna ogrska četa napadla maloštevilno jugoslovansko posadko. Domači fantje so zgrabili za orožje — bilo je 20 pušk na razpolago — in se tako postavili v bran. Ker je bila jugoslovanska posadka kljub temu preslaba proti Ogrom, se je umaknila. Bistriški fantje so deloma ubežali, deloma pa so se poskrili. Med bitko je bil domačin Mitja Giura težko ranjen v levo roko. Ogrji so ga odvedli v bolnico v Mursko Soboto. Ker po Jurišičevi aferi do 20. februaria 1919 zaradi opisane dogodkane Bistrici ni bilo nobenih preiskav, so se fantje vrnili. Navedenega dne so se pa pripeljali v vas ogrski orožniki in izkušali izvesti, kdo je svetoča pomagal z orožjem jugoslovanom. Ker niso mogli ničesar doznati, so se odpravili v Mursko Soboto; ondaj je ležal Giura, ki je na se skoraj okrevaj. Ravno ta dan je bil odšel. Tretji dan so ga na domu prišli in prišli, da je povedal, kdo se je udeležil boja. Fantje so pobegnili. Beže in skrivajo se, kor so pokazali, da hočejo po vsaki ceni proč od Ogrskega. Pri protiklavi gre tudi za to, ali so bili za boi prišli, ali so se udeležili prostovoljno. O največjem nasilju je tako težko kaj izvesti, ker vsakega strogo opazujejo in ga neustoma sanpro, ako opasijo, da dela za narod.

ITALIJANI V DALMACIJI.

LDU, Dalmatinski dopisni urad objavlja: Komiza, mesteca z več kot 4000 prebivalci, leži na zapadni strani otoka Visa, drugo mesto na otoku. Akoravno Komiza po italijanski okupaciji mnogo več ne trpi kakor mesto Vis, vendar redkokdaj (dosedaj samo enkrat) prihaja semkaj brodogovje drugih velevisit, ki imajo nalogo, da nadzorujejo položaj, ki je nastal vsled okupacije, dočim v mestu Vis čisto prihajajo take misije. Da se obrne občina pozornost tudi na to težko preizkušeno mesto, kjer so okoliščine v vsakem pogledu mnogo težje, kakor v mestu Vis, se je sestavilo nastopno izvestilo o italijanski okupaciji mesta Komiza na otoku Visa.

Prihod Italijanov. Dne 4. novembra 1918 je došla italijanska ladja »Carlo Mirabell« v Komizo, sprejeta od prebivalstva z veliko slovesnostjo, ker se je smatralo, da prihaja kot zaveznik nove svobodne jugoslovanske države. Ko se je poveljnik ladje, oklečan z jugoslovanskimi barvami, izkrcal, je izjavil, da v resnici prihaja kakor prijatelj jugoslovanev ter da hoče izkrcati oddelke mornarjev samo za vzdrževanje mira in za varstvo prebivalstva. Isto je izjavil tudi v občinskem poslopju poveljnik izkrcane mornariške oddelke, Giovanni Squillante. Na občinskem poslopju so se vile poleg hrvaške in srbske zastave tudi zastave Angleške, Francoske in Amerike. Poročnik Squillante je dal izvesti tudi italijansko zastavo, in sicer na prvem mestu. Pozneje je dal razoročiti pomorsko vojaško postajo »Hum«, na kateri se je bila hrvaška zastava, poleg katere je pustil izobesiti tudi italijansko zastavo, a kmalu nato je dal odstraniti hrvaško zastavo, tako da je ostala samo italijanska. Ko pa je iz Visa došel večji oddelci italijanske redne vojske, je prebivalstvo uvidelo, da so Italijani došli v svrhu okupacije, akoravno so oni trdili nasprotno.

Okupacija. V imenu reda so začeli Italijani s številnimi obhodnimi stražami pohajati po mestu, akoravno so prej za varnost tega mirnega in dobrodružnega mesta zadrževali en redar in trije orožniki, ki so sedaj postali brezpredmetni. Tedaj je poveljnik posadke, Oscar Coste Bonamici, dal odstraniti z občinskega poslopja vse zastave, tako slovanke, kakor tudi zvezniške, ostala je samo italijanska. Nadalje bi se po naloga vlade iz Splita imel sklicati odbor za volitve nove občinske uprave, a italijanski poveljnik posadke je zapretil z vojaško silo ter prepovedal ta sestanek meščanov, češ, da je protikračni in izjavil, da bo občinsko upravo prevzel italijanski komisar ter sklical ugodnejše meščane na sestanek radi dogovora glede občinskih stvari. Na tem sestanku so meščani izročili glasni protest proti temu postopanju z izjavo, da ne morejo priznati nobenega tujeja komisarja, niti kako tujo oblast ter so odločili vsako sodelovanje.

V mestni postaji in brozavni ar so postavili Italijani stalno naloga italijanskega vojaka. Najprej se reči, da je določen samo za domaćanje eventualnih brozavci, pozneje pa odkrito izjavili, da je vojak postavljen v svrhu nadzorstva predstojnika pošte. Naposled se ob prisotnosti 12 vojakov izobesili na poštnem in brozavnem uradu italijansko zastavo ter izjavili, da spada pošta in brozavna proga pod italijansko oblast. Istosčasno so izvesti na pristojnem uradu italijansko zastavo ter naredili odgovornemu uradniku, da mora poslušati in izvrševati samo njihove naredbe in da ne sme priznati druge oblasti. Na carinarnem uradu niso izobesili svoje zastave, ker je takojšnji davkar že postojom izjavil, da je njihov prijatelj. Nekoliko dni pred zasedbo teh uradov so bile ponudi mešane odstranene in odnesene hrvaške zastave, ki so se vile na pristojnem in poštnem uradu. Smatlo, da se to stori italijanski vojak. Orožniki in finančni stražniki so morali sledi svoje uniforme ter občini civilno obleko, prepovedano jim je tudi bilo vsako ukazovanje.

Prebivalstvo. Ko je prebivalstvo opazilo, da se Italijani postopajo nepoštenih postopkov, da namenjajo mesto, in celo

le popolnoma zavrnolane napram Italijanskim častnikom in vojakom, ter je mirno in dostojanstveno skušalo izogniti se vsaki priliki, ki bi mogla izvesti kak spopad s Italijani. Toda med narodom je vladalo splošno ogorčenje nad tem postopanjem Italijanov. Neko mesto šteje 4000 duš — vse izključno slovanški živelj — in tu sploh ni nobenega, ki bi italijansko čustvoval. One maloštevilne osebe, ki so se pridružile Italijanom, so tudi in nekateri iz najnižjih slojev prebivalstva. Z ostrim na to je popolnoma naravno, da vsak Komizčan brez razlike želi končno pripojenje tega otoka in mesta k jugoslovanski državi in da vsakega boli neiskreno in grdo postopanje Italijanov. Kljub vsemu temu je ostalo prebivalstvo vsled posredovanja inteligentnih in uvaževanih oseb mesta vedno, tudi v najtežjih časih mirno in dostojanstveno.

Prepovedi. Dne 6. decembra 1918, na dan sv. Nikolaja, zaščitnika mesta, sestavil se je spontano, brez kakega prehodnega dogovora, ogromen sprevod, ki se ga je udeležilo skoro vse prebivalstvo in ki je, kakor je običaj vsako leto, z godbo na čelu šel po mestu, samo da so pri tej priliki razen običajne hrvaške zastave nosili srbsko, ameriško, francosko, angleško in belgijsko zastavo, kakor tudi sliko predsednika Wilsona. Sprevod je šel po mestu dostojanstveno med petjem rodoljubnih pesmi ter vzklikanjem svobodi in zavezniškim vladam. Naravno je, da se ni klicalo in niti moglo klicati Italijanom in Italiji, toda vsakdo more pričati, da ni pal niti en vzkliti ena besedica, ki bi bila naperjena proti Italiji ali Italijanom. Vendar je bila nenkrat brez vsakega povoda alarmirana vsa italijanska posadka, ki je zaprla vse ulice in vse izhode. Zaukazano je bilo, da se mora sprevod takoj raziti. Ker je bilo ljudstvo od vseh strani obklojeno od italijanskih vojakov, ki niso spuščali nikogar preko vojaškega kordona, se ni moglo raziti, a kljub tej očitni nemogočnosti, je bil s trobento dan znak za uporabo orožja, naka se je ljudstvo, največ žene in deca, skrillo po hišah in trgovinah. Zmešnjava, ki je nastala vsled tega čudnega in nečloveškega postopanja, se ne da opisati, a Italijani so se še rogali tej zmešnjava.

Takol nato je bilo prepovedano: nošenje in izobešanje narodnih zastav ali znakov, bivanje zunaj hiše od 9. zvečer do 6. zjutraj in vsak sprevod ali manifestacija katerekoli vrste. V oglasu je bilo dovoljeno nošenje in izvešanje ameriških in angleških znakov, v resnici pa se je zabavalo tudi to, ter so Italijanski vojaški s silo tržali tudi napise na čepah s francoskimi ali angleškimi besedilom. Naposled je bilo strogo prepovedano nošenje francoskih znakov, akoravno more v bližnjem Visu še danes vsak svobodno nositi francoske trobojnice.

Izizivanja. Onim maloštevilnim osebami, ki so se pridružile Italijanom, so natkrali na prvi italijanske trobojnice, ravnotako tudi italijanskim vojakom ter so tako oklečani bili poslani med ljudstvo ob svečanostnih prilikah, kakor n. pr. na Božič. Prebivalstvo pa ni na to izizivanje reagiralo. Na balkonu občinskega poslopja so izobesili ogromno italijansko zastavo, akoravno se je na stolpu občinskega poslopja že od prihoda italijanske vojske vila njihova zastava. Nadalje se je prepovedalo naši mladini peti po mestu, dočim pojejo in razgrajajo italijanski vojaški po ulicah cele noči, ne glede na počitek zdravim in bolnim. Kjer je moredo, apostrofirajo italijanski vojaški s sramotljivimi besedami mestno deca, kakor a. pr. z »maloletni Jugoslovenci«, a drugim natikajo na prvi italijanske kordone. Italijanski vojaški prihajajo tudi v zasebna stanovanja meščana, kjer se domaćini zabavajo z znanci, ter jih izizivajo vprašujejo za vzrok obiteljskega sestanka. Celu dekletom zabranjujejo Italijanski vojaški peti v zasebnih stanovanjih.

Rekvizicija orožja. Izdana je bila naredba, da se mora okupacijskim oblastim izročiti orožje. Vsi od vseh plačanih oseb so se izvršile preiskave pri raznih meščanih ter so pri dveh delavcih našli vojaško puško z naboj, a pri drugem počeno vojaško puško, ki je je njegov sin izveljal iz morja. Vse tri so zvezane peljali po mestu v zapor. Nadalje so pri nekome našli več naboj, brez puške, a neki drugi meščan je sam prrijavil, da ima vojaško puško z naboj. Oba so odvedli v zapor. Tej petorici so zapretili s tako težkimi kaznimi, celo s smrtjo, da je bilo vse mesto v strahu. Od navedenih so enega izpustili iz neznanega razlogov, medtem ko so ostale štiri odpeljali z motornim čolnom v Šibenik, od tam pa na krovu torpedovke, kruto zvezane v zimi in burji v Zader, kjer so jih vrgli v temnico. V ječi so bili dva dni in dve noči brez jedi in vode, naka so jim šele dali hleb kruha ter četrta ltra vode za vse štiri in vrgli v drugo temnico, kjer so zopet prebdi dva dni in dve noči v hujšem smradu, kakor na kakem stranšču. Naposled so vse štiri brez zaslišanja izpustili.

Ker niso imeli nobenih drugih podatkov, so okupacijske oblasti odredile splošno preiskavo zaradi orožja. Obhodne straže so ustavljale meščane na ulici, prihajale v družbe in javne lokale, preiskovale vsakega, iskajoč orožje tudi pod klobo in med nogami oseb in jim odpirali hiše. Naposled so okupacijske oblasti odredile, da se morajo oddati tudi sablje, bodala itd., a končno so izvršili preiskavo tudi v javnih lokalih zaradi žepnih nožev ter naročili nekaterim meščanom, da si morajo skrajšati nožice, kor so predloži. Se danes prihajajo vojaške straže v kavarnah pa Mčejo tudi orožje. Meščanstvo je močje prenašalo vse te preiskave, ki se niti, niti v bližnjem Visu ne dogajajo.

Represalije. Preganjanje. Prvi dan predpusta so priredili italijanski častniki ples ter so hoteli z vsimi sredstvi prisiliti meščane, da se ga udeležijo. Ker se nihče ni odval, so se odločili, da se maščujejo nad meščanstvom s represalijami, kakor so se Italijanski častniki sami javno trdili. Predvsem so zaprli vsa tukajšnja družstva, tako Citalnica in Sokola. Sokola so pozneje zopet dovolili, da se zopet odprti, dočim so prostore Citalnice rekvizirali zase in to na temelju šeste točke premirja z Avstro - Ogrsko (kar ni pravilno), navaajoč, da jim prostori služijo v vojaške svrhe. Proti Citalnici so se odločili postopati najostreje, kor so smatrali glasom svojih izjav, da se v njej meščani dogovarjajo na odpor proti okupacijskim oblastem, kor absolutno se odgovarja znanost, kor je Citalnica služila svojim članom samo kot zabavišče, v katerem so si priganjali čas s čitanjem časopisov in izro. O politiki se v Citalnici sploh niti ni govorilo. Zato je lokal Citalnice služil tudi za sprejem tujih gostov ter je bil ondi splošno naj razvednejši in naj razvednejši

osoba izpredovnja »Sokol«, ko je posejla Komizo. In to je bil ravno razlog za vstopanje Citalnice, kor so bili ti posej nepriljubljeni Italijanski posadki. Predsednika Citalnice, ki je obnem član Narodnega odbora, so začeli preganjati na najhujši način. Postavili so mu obhodno stražo treh vojakov, ki ga je spremljali pri vsakem koraku, povsod, celo na poti v kavarno, tako da je moral oditi iz Komize, da se izogne se hujšim neprilikam. Predsednik Narodnega odbora in njegov tretji član sta se prostovoljno odstranila iz Komize, da se izogneta javno napovedanim preganjanjem. Gospod Squillante je kot komisar občine razpustil enostavno s svojim dekretom brez kake motivacije mestni šolski svet, akoravno mu je predsednik sveta dokazal, da more mestni šolski svet razpustiti samo deželni šolski svet, ki se vedno obstoji. Mestnim duhovnikom je bilo prepovedano, hoditi iz hiše ter se jim je hotelo zabraniti tudi darovanje svete maše in obhajanje umirajočih. Pri nekem nočnem pohodu k umirajočemu je prisostvovala tudi italijanska obhodna straža pri svetem činu. Nekega mladega pravnika, ki so ga smatrali za glavnega kolodolov med mladino, so zaprli v temno in brezračno skladišče v občinskem poslopju, kjer je takoj obel, da so ga morali prenesti domov v zdravljenje. Zapretili so mu prej z izgonom v Italijo, a pozneje z izgonom iz mesta, in se se sedaj ne ve, kaj bo z njim. Akoravno je bilo dovoljeno biti do 10. zvečer zunaj, so vendar Italijanski vojaški dobrih deset minut pred 9. brez kakega opomina gonili prebivalstvo po ulicah ter tolkli ljudi brezobzirno s puškinimi kopiti. Neki mlačenik, ki je nekega dekleta najhujše vrste, okrašenemu s italijanskimi barvami, dal zaušnico iz popolnoma osebnih razlogov, je moral pobegniti iz mesta vsled grožnje z najhujšimi preganjanji. Predno mu je to uspelo, so ga iskali Italijanski vojaški pod vodstvom častnika v cerkvi, tekot božične polnočne službe božja, žaleč tako versko čustvovanje pobožnih meščanov. Istotako je moral pobegniti neki mlačenik, ki je zavrnil poboznega dekleta. Neki oče, ki je grjal lastno hčer, ker se spuša v nemoralno življenje z italijanskimi vojaški, je moral pobegniti in se je tri dni skrival v šumi. Ko se je vrnil domov, je bil obsojen od Italijanske posadke na šest dni temnice. Takih primerov preganjanja je še mnogo, vendar bi bilo pre dolgo, naštevati jih.

Rekvizicija pohištva in stanovanj. Za sebe in za svoje obitelji (ki jih pa tukaj nimajo) so počeli Italijani rekvirirati pohištvo pri osebah, ki so jim nepriljubljene, da ga prenese v svoje zabavišče. Tako so odnesli skoro vse pohištvo iz stanovanj nekega duhovnika, ki se je že prej umaknil iz mesta zaradi groženj. Mislili so, da je to pohištvo last duhovnika, kasneje pa se jim je pokazalo, da je ta duhovnik samo stanoval pri neki mestni tuji obitelji in da je to pohištvo tudi sodno zaplenjeno. To pa ni niti najmanj sprejemljivo njihovega postopanja, prišli so celo zadnje dni rekvirirali perilo in ostalo robo duhovnika. Nekemu drugemu meščanu so odnesli omaro, akoravno so iz stanovanja omenjenega duhovnika že odnesli dve. Iz zaprte hiše tretjega meščana, ki je odsoten z vso družino, so odnesli velik klavir, četudi so že iz neke druge hiše odnesli klavir. Vse te stvari so odnesli v svoje zabavišče, ki so ga priredili v rekviriranih prostorih bivše Citalnice. Te mestne ubožnice, ki je v primeru epidemskih bolezni služila kot zasilna bolnišnica, so rekvirirali in odnesli Italijani vse postelje in posteljno. Čuvarici bivše Citalnice so istotako odnesli vse postelje in žimnice.

Mestni posadni zapovednik je imel tepe in udobno stanovanje, navzile temu pa je rekviriral drugo stanovanje, in to ravno sobo odošne hčerke obitelji, ki bo po svojem povratku brez stanovanja. Vse te rekvizicije izvršujejo Italijanski častniki iz zlobe in osvete zaradi hladnega vedenja prebivalstva proti njim — kakor je to izjavil sam poveljnik posadke. Glavni in skoro edini shajaljši inteligentnejši slojev tukajšnjega prebivalstva je bila Citalnica. Ko so to zatvorili, meščanom ni preostajalo drugega, nego sestajati se v edini dostojni kavarni »Hum«, kjer je zlasti za deželnih in grdih dni vladala taka stiska, da se v kavarni ni mogel nihče premikati; tudi to edino kavarno so Italijani pred nekaterimi dnevi brez upravičenega razloga zaprli in jo šele tretji dan vsled prošnji lastnika zopet odprli, zabranivši mu, da bi imela kavarna ime »Hum« in zaukazavši, da se mora imenovati Italijansko.

Opazje se, da so v bližnjem Visu dovoljeni vsi prejšnji nazivi lokalov in da ni zatvoreno niti društvo »Hrvatski skup«, v njegovih prostorih so celo izobešene jugoslovanske zastave. Samo v Komizi je nekoliko stotin meščanov iztržanih iz svojih shajaljš, da se zbirajo le v edini majhni kavarni, ki seveda ne sme biti imenovana po kakšnem bližnjem brdu, dočim so si tukajšnji Italijanski častniki, katerih je samo trojica, vzeli samo zase veliko občinsko dvorano, kjer so se prej vršile zabave in plesi, drugo sobo v šolskem poslopju pa svoje zabavišče »Circolo Savola«. To imajo samo trije častniki, dočim meščani nimajo nobenega prostora, kamor bi mogli dovesti svoje goste. Takih odnošajev ni nikjer v vseh okupiranih Dalmaciji. — Ko so došli Italijani semkaj, so izjavili, da se hočejo pobogati za prehrano sestradanega prebivalstva in res so takoj prve dni razdelili med prebivalstvo po en kilogram moke na osebo in to brezplačno. Potem so po dolgem času razdelili po 2 kg moke, 1 kg testenine in 1 kg riža za osebo, računajoč moko po 2 K 50 vin, testenine in riž po 2 K za kilogram. Po daljšem času so delili grah. Do konca januarja niso ničesar več razdelili, tako da je prebivalstvo za 24 meseca dobilo vsega skupaj za 6 kg hrane Wilson in Jugoslavija! Koncem jana, dočim je došlo v tel dobi semkaj najmanj 5 vagonov hrane Obnem so pa tukajšnje okupacijske oblasti zasebnikom strogo zabranile uvoz hrane, zlasti one, ki bi jo poslala naša vlad. Gladni narod je reklamiral in prosil hrane, Italijanski častniki pa so mu odgovorjali: »Naj vam da hrane Wilson in Jugoslavija! Koncem januarja so izdali Italijani tizenada oglas, da hočejo sedaj redno dati občinstvu hrane. In res so razdelili za osebo po 5 kg moke in 1 kg riža, oboje po 2 K za kilogram. Te dni dele po 5 kg moke, 1 kg riža in 1 kg testenine, moko in riž po 2 K za kilogram, testenine pa po 2 K 50 vin, za kilogram. Domneva se, da je ta razdelitev posledica intervencije take velevisit, kor vedo, da v bližnji Vis časih priplovoje tuje ladje, ki vprašujejo glede prehrane in izjavljajo, da ta hrana ne izvira od Italijanskih vlad, kakor imajo in Italijani, naravnost

od zaveznikov. Italijani so hrano deloma porabili za propagandne svrhe, deloma pa za nagrado svojim informatorjem in somišljenikom. — vse kokeši, kozlice, kumce, zajce in drugo rekvirirajo Italijani izključno zase, na veliko škodo prebivalstva, zlasti one dni, ko vsled italijanske okupacije v mestu ni nobenega mesa. Vse te rekvizicije izvršujejo Italijanski vojaški na zapoved svojih častnikov siloma proti volji lastnikov in prete z velikimi kaznivimi onlin, ki se ne odzovejo, ali ki dajo živali komu meščanu. Rekvirirano žival pa plačujejo s hrano po svoji volji brez ozira, ali je lastnik zadovoljen ali ne. — Kakor že omenjeno, tukaj ni nikogar, ki bi čutil italijanski; zato se poslužujejo Italijani umetnih sredstev za »italijansko« mesta. Tako so prirejali ljudske plesje, češ, da niso političnega značaja. Ko pa je narod opazil njih pravo namero, je izostal od teh plesov. Nato so Italijani osnovali »Circolo operajo« tudi »brez političnega značaja« toda izobesili so tam italijansko zastavo. Snubili so in snubilo še vedno za ta »circolo« na doslej nečuten način, obetajo vsem, ki se vpišejo, brezplačne hrane in naglašajo, da drugi ne bodo dobili hrane niti za plačo. In res je 28 ljudi, ki so se vpisali, dobilo drugi dan po otvoritvi družstva po 10 kg moke in 10 kg riža brezplačno — vse to od hrane, ki jo Evropa in Amerika pošiljata za prehrano sestradanega prebivalstva. Sedaj pa ustanavljajo Italijani ribiško društvo, obetajoč vse možnosti ugodnosti. Ker naši ribiči poznajo njih nakane, jim niso šli na limanice. Bojimo se, da je vse to samo začetek delovanja Italijanov v tej smeri. Bati se je prisilnega poitalijanevanja javnih uradov in šol. Pravkar je javil poveljnik tukajšnje posadke, da skoraj pride 200 italijanskih abecednikov za ljudske šole. — S tem završujemo za sedaj to izvestje, ki verno opisuje težko trpljenje prebivalstva tega najbolj izpostavljenega mesta naše mile Dalmacije. Tudi druga po Italijani okupirana mesta naše krasne domovine težko prenašajo tuji jarem, toda hujši, niti v bližnjem Visu, ki je samo dva uri hoda oddaljen od Komize, ne vladajo tako neznozne razmere, kakor pri nas. Nihče ne ve za naše trpljenje, kor nihče ne izprašuje po njem, in zato prosimo v imenu vsega našega hudo trepetega prebivalstva, da bi se nas do končne odločbe naše usode usmislile druge velevisit, in nam poslale semkaj svojo posadko, ki bi zamenjala Italijane, ali vsaj delovala na način, da bi se moglo zopet živeti svobodno in kulturno življenje. Ako to ne bi bilo mogoče, prosimo, da bi se v naše mesto poslala kaka komisija velevisit, ki bi mogla proučiti v vseh podrobnostih naše izvestje in nam omogočiti življenje svobodnega naroda v svobodni državi (Slede podpisi.)

Slovenski svet.

Nova agitacijska centrala. LDU. Praga, 6. marca. (ČTU.) »Narodni List« poročajo: V Sofiji je bila ustanovljena »Agencia generale Balcanique«, ki ima namen, da obvešča inozemstvo o bolgarskem političnem, kulturnem in gospodarskem življenju. Poročevalnica ima tudi poseben oddelci za obveščanje slovenskih narodov.

Nemci rogovili na Češkem. LDU. Kaaden, 4. marca. (ČTU.) Danes je bil tu ljudski shod, ki ga je sklicala nemška socialnodemokratska stranka. Zborovanje je poteklo mirno. Po shodu je del zborovalcev, približno 600 oseb, izkrcal na stolpu Mestnega doma razobesiti vsenemško zastavo. V sporazumu s poveljnikom posadke in z županom so nato razobesili dve zastavi, češko in vsenemško. Kasneje so na češko zastavo s silo odstranili. Po daljših pogajanjih je zopet zaplapolala na stolpu češka zastava. Položaj je postal vedno opasnejši. Množice je zasramovala župana, mestne svetnike in častnike, deloma se jih celo napadli s kamenjem in palicami. Vojaštvo je bilo primorano rabiti orožje. Streljali so tudi z dvema strotinicama. Šest oseb je bilo usmrtenih in mnogo ranjenih. Vsi led dogodkov morajo biti hišna vrata zaprta že ob osmih zvečer.

Čehi že imajo smis. LDU. Praga, 6. marca. (ČTU.) Na Wilsonov kolodvor je dospela večkrat iz Trsta prva pošiljatelj 23 vagonov ameriške masti. Prehranjevalni minister dr. Vrbski je prevzel blago in se uveril, da je prvovrstno.

Poljsko prisilno poslovlje. LDU. Varšava, 6. marca. (ČTU.) V večerajnji seji deželnega zbora je finančni minister Englich predložil načrt zakona glede najetja prisilnega državnega posojila. Zbornica je odkazala načrt finančni komisiji. — Posl. Daszyński je interpelliral vlado glede dogovora med entento in ukrajinško vlado. Skliceval se je pri tem na vest, ki jo je priobčil »Daily Telegraph«.

Zavezniki.

Wilson o Zvezi narodov. LDU. London, 5. marca. (Dun. k. u.) V svojem velikem govoru v Metropolitan operi je dejal Wilson med dr.: Pretežno večina ameriškega naroda je za zvezo narodov. Zveza narodov ni nič več in nič manj kakor dogovor, da vztraja svet pri idejah, katerim je sedaj pripomogla do zmage in za katere je tekla najdragocenejša kri, ki se je kdaj prelivala. Oni, ki kritizirajo veliko podjetje zveze narodov, niso nikdar čutili silnega utripa svetovnega srečanja. Toki, ki zahteva splošno pravico sveta, je šel mimo njih. Dogovor zveze narodov se od mirovne pogodbe ne da ločiti, sicer se uniči možnost te pogodbe.

Bonar Law o nemškem plačilu. LDU. London, 6. marca. (Dun. kor. ur. — Brezlično.) Bonar Law se je o vojni odškodnini, ki se naj nalozijo Nemčiji, izrazil, da se mora to vprašanje rešiti iz vidika pravice in možnosti. Nemčija nam samo toliko plača, kolikor premore. Najvažnejše je, prej ko mogoče priti do mira.

Francozi prepovedujejo Nemcem vojno industrijo. LDU. Pariz, 6. marca. (Dun. kor. ur. — Brezlično.) Armadna komisija zbornice je večkrat sprejela nastopno resolucijo: Z ozirom na

Kupim ali vzamem v zameno za živila 3-4 m zelenega baržuna (žameta) in eno zofo v dobrem stanu. Ivan Karak, večji ml. Demžale. 2755

Lovski voz, za dvo- in enovprego, skoro nov, z dvema sedežema za 6 oseb, tudi kot zapravljivec, rabljiv, se ugodno proda. Ponudbe na naslov Kerel Faval, Sp. Šiška 150, Ljubljana. 2753

Ženitna ponudba! Urednik 8. činovnega razreda, 60 let star, želi v svrhu ženitve znanja v gospodstvu ali vdovo brez otrok v starosti 45-55 let. Posrednice imajo prednost. Pismene ponudbe pod „Posrednica/2752“ na upravnishvo Slovenskega Naroda. 2729

Prepise naredb, zemljeknih izveščkov in drugih spisov v slovenskem, nemškem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku pre- skripi najhitreje in po zmernih cenah. Splošna Zavarovalna družba „Gledniška ul. 7, III. nadst. Uradne ure od 9.-11. dop. in od 3.-6. popoldne.“ 2640

Pozor, aprovizacije in tvornice! Živila: svinjska mast, moka, sir, pristni lipavski itd., v kolikor se dobe izvoznim dobavljam cen. Kupujem vse industrijske rekonpenzacijske predmete. Prosiec za brzojavne in pismene ponudbe in oferte.

G. GRUJC, Velika Kikinda (Nagykikinda) Banat.

Naprodaj je večja količina lepih in modernih svilenih bluz in spodnja krila v raznih barvah, kakor tudi lepa švicarska SVILA, vse trpežno in poceni.

Mihajlo Rozman, Ljubljana VII, Lepodvorska ulica 181, gornji sprat.

Manufakturno blago kakor preproge, blago za pohištvo, zavese, bele in tudi štofaste, barvane, pogrinjala za postelje „koperte“, koltre in volnena ogrinjala, tudi ogrinjala za potnike, satinske podloge, barvane kltre, šarene kretone kupuje velika firma v vsaki količini.

Ponudbe pod šifro „Rečno“ na Bloeknerjev zavod za oglaševanje, Zagreb 1-78. 2569

Mesarske tehtnice lastnega izdelka ima v zalogi tvrdka **KAROL USAR, Maribor n. D.** Grajska ulica šte. 28.

Tovarna vsakovrstnih tehtnic. Cene zmerne. — Popravila točno in ceno.

Industrijalna tvrtka u Zagrebu traži vještog dopisnika perfektnog u slovenskom i njemačkom jeziku sa poznavanjem hrvatskega te italijanskega ili francuskoga.

Ponude sa naznakom prakse, referenca i uvjeta pod šifrom „Dopisnik“ na Bloeknerov zavod za oglaševanje, Zagreb, Jurjevska ulica 31.

Na mnogobrojna pismena kakor tudi ustna vprašanja novolujem si tem potom vsem interesentom naznaniti, kaj imam vedno v zalogi:

pohištvo, mehki les, barvano, omare, postelje, mize, obešala za obleko umivalnike, kuhinjske oprave, žimnice (federadraci, dratnadraci), pisalne mize v večjem številu, nadalje imam vedno veliko zalogo

tudi pohištva iz trdega lesa. Priporoča se 2674

trgovina pohištva Vido Bratovž Ljubljana. (Kolizej). Ljubljana.

Zahvala. Ob preranem grobu nepozabne soproge in najdražje mamice, hčerke, sestre, svakinje in tete, gospe

Viktorine Tavčar-Prevčeve se vsem sorodnikom, prijateljem in znancom najglobljeje zahvaljujemo za izraženo tolažilno sočutje.

V Ljubljani, dne 6. marca 1919.

Zahvala ostali.

Najboljša krema za britje, ki stane v 1/2 lončkih K 420 in v 1/4 steklenicah K 650 se dobiva pri Hinko Sevarju v Ljubljani. 2752

Strojarska in stenografska zmožna, tudi drugih pisarniških del, želi mesto, nairaje pri kakem velikem trgovskem podjetju. Ponudbe pod „Strojarska 2746“ na upr. Slov. Naroda. 2743

Mešani lasje, ako so sortirano nabrani, dnevno ceno. Kateri hoče pojasniti, kako naj bodo mešani lasje nabrani oz. nakupljeni, da zasluži pri kili 10 K več, naj vpraša pri tvrdki Ivan Marovt, preparacija in trgovina z lasmi v Zaku pri Celju. 2743

Otroški vozček, dobro ohranjen, se št. 4. II. nadst. 2736

Klavir, ravno strunen, tvrdke Müller, Poizve se Miklošičeva cesta 8/L. 2790

Izurnjen mraški pomočnik išče službe želi, in sicer s prehrano in stanovanjem. Naslov pove uprava „Sl. Naroda“. 2781

Vojaška siva uniforma, blizu in hlače, Lingjeva ulica št. 1, II. nadst. na desno (med 3. in 4. uro popoldne.) 2784

Več avtomobilnih plavčev 935 x 135 se kupi. Pismene ponudbe na upr. Slov. Naroda pod „Novi/2800“. 2800

Pisalni stroji, različni sistemi, s slov. prodaja. Ponudbe pod Poštali predal 76-2332

Parni stroj 30 HP in parni kotel je napradil. Naslov pove upravnishvo Slovenskega Naroda. 2706

V najem se išče štedilnik za rodbino 5 oseb. Naznanila se prosi vposlati pod „Rodina/2751“ na upravnishvo „Slov. Naroda“. 2751

Več vagonov živega agaja se bo oddajalo na drobno in debelo dne 10. 11. in 12. suša po znižani cen. Franc Bodlej Stranje pri Kamniku. 2614

Spreten krznarski pomočnik ki želi samostojnosti, naj se tako, pismeno javi; ev. podpora zagotovljena. Dopolni na upravnishvo Slov. Naroda pod „Krnar/2734“

Cigarski mojstara akordanta, dva ložaca, dva slagara ter cigarske radnike za kružno neč trazi Parna tvornica opeka crjeva Vencei Kneč, Daruvar, Slavonija. 2729

Gostilno vzamem v najem ali na račun na dobro idem kraju bodisi na Gorenjskem ali Štajerskem. Pismene ponudbe na upr. Slovenskega Naroda pod „Gorenja/2797“. 2797

Mesto instruktorja štanske šole išče dijak. Ponudbe na upravnishvo „Slovenskega Naroda“ pod „Instruktor/2771“. 2771

Postojnskega zastavka zastopstvo ali pomolidske ure 1800 mlad gospod s finim nastopom. — Ponudbe pod „Popolidske ure/2792“ na uprav. Slov. Naroda. 2792

Stanovanje se išče za boljše uradniško rodbino z najmanj 4 sobami z modernim konforom. Se ev. tudi zamenja za majhno. Ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod „Posredovalec 2754“. Posredovalec dobi provizijo.

Strojni inženir z bovarimi obratnimi iz- lesi in kovin, že več let na vodilnem mestu, z znanjem angleščine in italijanščine, išče mesto. Ponudbe pod „W. C. 10291“ na Rudolf Mosse, Dunaj (Wien). I. Seifertstraße 2. 2765

Strojnik, izprašan, elektromonter, pov. sem samostojen, delu, ož. z večletno prakso v instalacijah za tuč in prenos moči, vajen Dieslovih motorjev, več samostojno voditi manjše centrale, išče službo. Nastop lahko takoj. Ponudbe se prosijo poštno ležati pod J. M. 34 gl. pošta, Ljubljana. 2748

Karbid na drobno in debelo svetiljke ter razpošilja točno proti predplačilu trgovina Marja Šamer, Kranj. 1068

Kremu za zube u tubama „SILADONT“ K 30 po tuc Medicinalni katran, toaletni sapun K 60 po tuc, dobiva se dok zalina trale uz prislani novac u naprivo.

Karlo Haslach, Zagreb, Medicinskega ulica br. 6.

SEME NA za žito in žito priporoča SEVER & KOMP. LJUBLJANA.

MILO za BRITJE 1 komad K 3.—, 1 kg K 30.—. Proti vnošiljavi zneska naprej dobavlja M. Javkar, eksportno podjetje v Zagrebu štov. 15, Petrinjska 3/III. Ar. vateka. 4798

MILO jamčene kakovosti, 40 %, masloče, na drobno in debelo. — Trgovci, se zanašajte naročiti 5 kg za poskušanje pri LUD. DOLENCU, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8.

Zastopstvo za Slovenijo in komisijsko prodajo sagroz

sprejme tvrdta v Ljubljani. Cenj. ponudbe pod „Komisija na Analoš obšpeditio Al. Hatalič, Ljubljana.

Več raznašalcev „Slovenskega Naroda“ se sprejme. Zglašiti se je v „Nar. tiskar“.

MILO za BRITJE 1 komad K 3.—, 1 kg K 30.—. Proti vnošiljavi zneska naprej dobavlja M. Javkar, eksportno podjetje v Zagrebu štov. 15, Petrinjska 3/III. Ar. vateka. 4798

MILO jamčene kakovosti, 40 %, masloče, na drobno in debelo. — Trgovci, se zanašajte naročiti 5 kg za poskušanje pri LUD. DOLENCU, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8.

Zastopstvo za Slovenijo in komisijsko prodajo sagroz

sprejme tvrdta v Ljubljani. Cenj. ponudbe pod „Komisija na Analoš obšpeditio Al. Hatalič, Ljubljana.

Več raznašalcev „Slovenskega Naroda“ se sprejme. Zglašiti se je v „Nar. tiskar“.

MILO za BRITJE 1 komad K 3.—, 1 kg K 30.—. Proti vnošiljavi zneska naprej dobavlja M. Javkar, eksportno podjetje v Zagrebu štov. 15, Petrinjska 3/III. Ar. vateka. 4798

MILO jamčene kakovosti, 40 %, masloče, na drobno in debelo. — Trgovci, se zanašajte naročiti 5 kg za poskušanje pri LUD. DOLENCU, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8.

Zastopstvo za Slovenijo in komisijsko prodajo sagroz

sprejme tvrdta v Ljubljani. Cenj. ponudbe pod „Komisija na Analoš obšpeditio Al. Hatalič, Ljubljana.

Več raznašalcev „Slovenskega Naroda“ se sprejme. Zglašiti se je v „Nar. tiskar“.

MILO za BRITJE 1 komad K 3.—, 1 kg K 30.—. Proti vnošiljavi zneska naprej dobavlja M. Javkar, eksportno podjetje v Zagrebu štov. 15, Petrinjska 3/III. Ar. vateka. 4798

MILO jamčene kakovosti, 40 %, masloče, na drobno in debelo. — Trgovci, se zanašajte naročiti 5 kg za poskušanje pri LUD. DOLENCU, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8.

Zastopstvo za Slovenijo in komisijsko prodajo sagroz

sprejme tvrdta v Ljubljani. Cenj. ponudbe pod „Komisija na Analoš obšpeditio Al. Hatalič, Ljubljana.

Gig, malo rabljen in eleganten, se proda. Bistaka c. 21

Izurnjena šivilja se takoj sprejme na Starem trgu 3/L. v Ljubljani. 2793

Sadjevec, vino in kisle vode razpošilja A. 2737

Sprejemata se dva krojaška pomočnika za veliko delo. Martin Makota, krojač, Sp. Šiška, Ljubljana. 2772

Pomočnica in učenko kraj šivilja F. Miklič, Stari trg 1. 2721

Meški čevlji, novi, nizki, iz finega Kje, pove uprav. Slov. Naroda. 2717

Otroški vozček, dobro ohranjen, se št. 4. II. nadst. 2736

Klavir, ravno strunen, tvrdke Müller, Poizve se Miklošičeva cesta 8/L. 2790

Izurnjen mraški pomočnik išče službe želi, in sicer s prehrano in stanovanjem. Naslov pove uprava „Sl. Naroda“. 2781

Vojaška siva uniforma, blizu in hlače, Lingjeva ulica št. 1, II. nadst. na desno (med 3. in 4. uro popoldne.) 2784

Več avtomobilnih plavčev 935 x 135 se kupi. Pismene ponudbe na upr. Slov. Naroda pod „Novi/2800“. 2800

Pisalni stroji, različni sistemi, s slov. prodaja. Ponudbe pod Poštali predal 76-2332

Parni stroj 30 HP in parni kotel je napradil. Naslov pove upravnishvo Slovenskega Naroda. 2706

V najem se išče štedilnik za rodbino 5 oseb. Naznanila se prosi vposlati pod „Rodina/2751“ na upravnishvo „Slov. Naroda“. 2751

Več vagonov živega agaja se bo oddajalo na drobno in debelo dne 10. 11. in 12. suša po znižani cen. Franc Bodlej Stranje pri Kamniku. 2614

Spreten krznarski pomočnik ki želi samostojnosti, naj se tako, pismeno javi; ev. podpora zagotovljena. Dopolni na upravnishvo Slov. Naroda pod „Krnar/2734“

Cigarski mojstara akordanta, dva ložaca, dva slagara ter cigarske radnike za kružno neč trazi Parna tvornica opeka crjeva Vencei Kneč, Daruvar, Slavonija. 2729

Gostilno vzamem v najem ali na račun na dobro idem kraju bodisi na Gorenjskem ali Štajerskem. Pismene ponudbe na upr. Slovenskega Naroda pod „Gorenja/2797“. 2797

Mesto instruktorja štanske šole išče dijak. Ponudbe na upravnishvo „Slovenskega Naroda“ pod „Instruktor/2771“. 2771

Postojnskega zastavka zastopstvo ali pomolidske ure 1800 mlad gospod s finim nastopom. — Ponudbe pod „Popolidske ure/2792“ na uprav. Slov. Naroda. 2792

Stanovanje se išče za boljše uradniško rodbino z najmanj 4 sobami z modernim konforom. Se ev. tudi zamenja za majhno. Ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod „Posredovalec 2754“. Posredovalec dobi provizijo.

Strojni inženir z bovarimi obratnimi iz- lesi in kovin, že več let na vodilnem mestu, z znanjem angleščine in italijanščine, išče mesto. Ponudbe pod „W. C. 10291“ na Rudolf Mosse, Dunaj (Wien). I. Seifertstraße 2. 2765

Strojnik, izprašan, elektromonter, pov. sem samostojen, delu, ož. z večletno prakso v instalacijah za tuč in prenos moči, vajen Dieslovih motorjev, več samostojno voditi manjše centrale, išče službo. Nastop lahko takoj. Ponudbe se prosijo poštno ležati pod J. M. 34 gl. pošta, Ljubljana. 2748

Karbid na drobno in debelo svetiljke ter razpošilja točno proti predplačilu trgovina Marja Šamer, Kranj. 1068

Kremu za zube u tubama „SILADONT“ K 30 po tuc Medicinalni katran, toaletni sapun K 60 po tuc, dobiva se dok zalina trale uz prislani novac u naprivo.

Karlo Haslach, Zagreb, Medicinskega ulica br. 6.

SEME NA za žito in žito priporoča SEVER & KOMP. LJUBLJANA.

MILO za BRITJE 1 komad K 3.—, 1 kg K 30.—. Proti vnošiljavi zneska naprej dobavlja M. Javkar, eksportno podjetje v Zagrebu štov. 15, Petrinjska 3/III. Ar. vateka. 4798

MILO jamčene kakovosti, 40 %, masloče, na drobno in debelo. — Trgovci, se zanašajte naročiti 5 kg za poskušanje pri LUD. DOLENCU, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8.

Zastopstvo za Slovenijo in komisijsko prodajo sagroz

sprejme tvrdta v Ljubljani. Cenj. ponudbe pod „Komisija na Analoš obšpeditio Al. Hatalič, Ljubljana.

Več raznašalcev „Slovenskega Naroda“ se sprejme. Zglašiti se je v „Nar. tiskar“.

MILO za BRITJE 1 komad K 3.—, 1 kg K 30.—. Proti vnošiljavi zneska naprej dobavlja M. Javkar, eksportno podjetje v Zagrebu štov. 15, Petrinjska 3/III. Ar. vateka. 4798

MILO jamčene kakovosti, 40 %, masloče, na drobno in debelo. — Trgovci, se zanašajte naročiti 5 kg za poskušanje pri LUD. DOLENCU, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8.

Zastopstvo za Slovenijo in komisijsko prodajo sagroz

sprejme tvrdta v Ljubljani. Cenj. ponudbe pod „Komisija na Analoš obšpeditio Al. Hatalič, Ljubljana.

Več raznašalcev „Slovenskega Naroda“ se sprejme. Zglašiti se je v „Nar. tiskar“.

MILO za BRITJE 1 komad K 3.—, 1 kg K 30.—. Proti vnošiljavi zneska naprej dobavlja M. Javkar, eksportno podjetje v Zagrebu štov. 15, Petrinjska 3/III. Ar. vateka. 4798

MILO jamčene kakovosti, 40 %, masloče, na drobno in debelo. — Trgovci, se zanašajte naročiti 5 kg za poskušanje pri LUD. DOLENCU, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8.

Zastopstvo za Slovenijo in komisijsko prodajo sagroz

sprejme tvrdta v Ljubljani. Cenj. ponudbe pod „Komisija na Analoš obšpeditio Al. Hatalič, Ljubljana.

Več raznašalcev „Slovenskega Naroda“ se sprejme. Zglašiti se je v „Nar. tiskar“.

MILO za BRITJE 1 komad K 3.—, 1 kg K 30.—. Proti vnošiljavi zneska naprej dobavlja M. Javkar, eksportno podjetje v Zagrebu štov. 15, Petrinjska 3/III. Ar. vateka. 4798

MILO jamčene kakovosti, 40 %, masloče, na drobno in debelo. — Trgovci, se zanašajte naročiti 5 kg za poskušanje pri LUD. DOLENCU, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8.

Zastopstvo za Slovenijo in komisijsko prodajo sagroz

sprejme tvrdta v Ljubljani. Cenj. ponudbe pod „Komisija na Analoš obšpeditio Al. Hatalič, Ljubljana.

Več raznašalcev „Slovenskega Naroda“ se sprejme. Zglašiti se je v „Nar. tiskar“.

Bel viski čevlji št. 35 se prodajo. Franca Jodan c. 10. II. nadst. 2796

Strojarsko lepenco, že rabljeno, proda Tarjaski trg 3/L. 2718

Mesečna soba z eno ali dvema poste- ljami se odda mirni stranki. Sp. Šiška, Pienista cesta št. 298. 2735

Brek, krasne izdelave, se takoj nroda. Ogleda se pri tvrdki Wisjan, Ljubljana, Kolodvorska ul. 28. 2735

Izurnjenega kandidata išče notar Brat- novič v Ptaju. 2701

Mizarji! Selak, vsako množino razpo- šilja Leodnik, Omstani, as- vado. 2534

Gospodinj išče nadučitelj samec. Na- slov se izve pri upravni- štvu Slovenskega Naroda. 2798

Želimo pouka v francoskem in nem- skem jeziku. Cenj. po- nudbe je poslati pod „Francosko/2719“ na upr. Sl. Naroda. 2719

Sretna šivilja za perilo se išče. Pis- mene ponud- be na upr. „Slov. Naroda“ pod „Spreta 2785“. 2785

Dijak se sprejme pri boljši družini na stanovanje in hrano. Električna luč na razpolago. Kje, pove upravnishvo „Sl. Naroda“. 2785

Elektro-motor 5-6 PS. 220 voltov za vrtilni tok kuil Andre. Kregar, strojno mizarstvo, Vižmarje-St. Vidj 2684

Sodar, samostojen, se sprejme za po- pravo odov. Delo za par me- secev. Vprašanje na tvrdko Miha Osa- ben, Višnja gora 2699

Fotogr. aparat event. samo objektiv in satirni stroj se takoj kupi ali pa zamenja. Vpraša se pri fotografu Hüb- scher, Ljubljana, Gosposka ul. 18. 2723

Sveža jajca 1440 komadov proda po 72 vinarjev 1 komad pri osebnem prevzemanju ali plačilo naprej Em. Sup- pant, Rogatec Sp. Štajerska. 1434

Iščem službo. Konc. električni strojni voditelj vsa ke vrste stro- jev, sprejem tudi v hotelu. Več po dogovoru. Tavtar, Škofja Loka, Žabca 28. 2799

Sprejemem takoj preprosto dekle, ki se razume na vodstvo knjig in razpečevanje tobaka v glavni zalogi in je dobra računarka. Ponudbe na naslov: Marija Müller, Zagerje ob Savi 2688

Strojna opeka, več tisoč kom, pre- cejni, cejni množino ce- mentnih cevi (rorov) in več metrov travverz se bo prodajalo v nedeljo 9. t. m. ob pol 3 pop. v pivovarni na Vrhniki. 2757

Nezgovoren mlinar ali mlinarica se išče za v kmečki vodni mlin. Plača po do- govoru. Ponudbe na Janeza Lovisa, os- sestnika mlina in žage v železja pri Pri- gerici p. Dolenja vas, Ribnica, Kranjska. 2798

Zanesljiv mlinar odnosno hišnica se išče za v kmečki vodni mlin. Plača po do- govoru. Ponudbe na Janeza Lovisa, os- sestnika mlina in žage v železja pri Pri- gerici p. Dolenja vas, Ribnica, Kranjska. 2798

Konturistinja, dobro pisarniško moč, z znanjem slovenskega in nemškega ter po možnosti laškega jezika, strojepisja, slovenske in nemške steno- grafije išče večje podjetje. Ponudbe pod „Korespondenja/2783“ na upravnishvo „Slovenskega Naroda“. 2783

Službo iščem kot vodja pekarnice ali pa kot pomočnik prva moč. Služboval sem pred vojno kot poslovodja v večji pekarni, med vojno pa v vojaški pekarni. Sem več slovenske in nem- ščine, samec, srednje starosti, posepejem obrtni list. Ponudbe se prosijo na: Ja- nez Omerzel, Lastič št. 30, Pošta Korje. 2762,

Krema za britje 1 lončič